

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti
silničního provozu

Předkládá: Jiří Lupoměch

Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jiří LUPOMĚCH**
Osobní číslo: **R10B0098P**
Studijní program: **B6804 Právní specializace**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Název tématu: **Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu**
Zadávací katedra: **Katedra správního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Pojem přestupku, skutková podstata dopravních přestupků, sankce a ochranná opatření
2. Řízení o přestupcích
3. Přestupky spáchané zejména řidiči
4. Bodový systém
5. Praktický postup Policie České republiky při řízení o dopravním přestupku oznámení přestupku, odevzdání věci, odložení věci

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, C.H.Beck, Praha 2010
- Dušan Hendrych a kolektiv: Správní právo, obecná část, C.H.Beck, Praha 2009
- Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: Přestupkové řízení, Linde Praha, Praha 2009
- Helena Kučerová, Eva Horzinková: Zákon o přestupcích, Leges, Praha 2009
- Helena Kučerová : Zákon o silničním provozu, Leges, Praha 2008
- Helena Kučerová: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2006
- judikatura Nejvyššího správního soudu
- Internetové stránky

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.
Katedra správního práva

Datum zadání bakalářské práce: 24. března 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 24. června 2011

Prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.
děkan

JUDr. et PhDr. Jan Malášt
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. května 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu“ vypracoval samostatně s použitím literatury a pramenů uvedených v seznamu.

V Praze dne 10. září 2011

.....

Obsah:

Seznam použitých zkratk právních předpisů	7
Úvod	8
1. Pojem přestupku, skutková podstata dopravních přestupků, sankce a ochranná opatření	
1.1. Pojem přestupku	10
1.2. Skutková podstata dopravních přestupků	13
1.3. Sankce a ochranná opatření	14
2. Řízení o přestupcích	18
2.1. Řádné řízení	18
2.2. Zkrácené řízení a jeho druhy	25
2.3. Opravné prostředky	27
3. Přestupky spáchané zejména řidiči	30
3.1. Přestupky související s technickým stavem vozidla	31
3.2. Přestupky související s požitím alkoholu a jiných návykových látek	34
3.3. Přestupky související se způsobilostí k řízení vozidel	37
3.4. Přestupky související s dopravní nehodou	40
3.5. Závažná porušení pravidel silničního provozu	43
3.6. Ostatní přestupky	51
4. Bodový systém	52
4.1. Započítávání bodů	52
4.2. Odečítání bodů	53
4.3. Ukládání bodů ve společném řízení	55
4.4. Sankce či administrativní opatření?	56
5. Praktický postup Policie České republiky při řízení o dopravním přestupku	57
5.1. Zjištění provozovatele vozidla	57
5.2. Výzva provozovateli vozidla k podání vysvětlení	59
5.3. Sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení	59
5.4. Uložení blokové pokuty, oznámení přestupku, odevzdání věci, odložení věci	60

5.5. Oznámení o uložení pokuty, zařazené do bodového hodnocení, příslušnému obecnímu úřadu	61
Závěr	63
Resumé	65
Seznam použité literatury a zdrojů	66
Seznam příloh	69

Seznam použitých zkratek právních předpisů:

PolČR	zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ProvPoz	zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů
PřesZ	zákon č. 200/1991 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
SpŘ	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Úvod:

Za téma své bakalářské práce jsem si zvolil „Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu“, jelikož je mi toto téma velmi blízké. Již 10 let pracuji jako vrchní asistent na Skupině přestupkové agendy Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy a právě projednávání těchto přestupků je hlavní náplní mé práce. Cílem bakalářské práce je prezentovat získané teoretické i praktické vědomosti, doplněné o osobní pohledy a případně o konkrétní judikaturu Nejvyššího správního soudu, která se k jednotlivým kapitolám vztahuje. Současně chci v práci upozornit na sporné, problematické výsledky předkladatelů zákona, když v průběhu procesu schvalování zákonů poslanci poslanecké sněmovny nekoncepčními návrhy změn zásadně narušují strukturu předkládaných norem pro oblast bezpečnosti dopravy, s často nepředvídatelnými dopady na bezpečnost silničního provozu, přičemž poslanecká sněmovna dlouhá léta není schopná uspokojit společenskou poptávku po moderní, jednoznačně vykladatelné normě, jejíž očekávané přijetí by znemožnilo či alespoň omezilo názorovou nejednotnost napříč odbornou i laickou veřejností, umožňující různé výklady a komentáře a upevnilo právní vědomí všech účastníků silničního provozu.

Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (dále jen „dopravní přestupky“) patří k nejčastěji páchaným přestupkům. Toto je zejména dáno velkým počtem osob, které jsou denně účastníky silničního provozu a které se přestupků mohou ať již vědomě či nevědomě dopustit. Porušit některé z mnoha pravidel silničního provozu je totiž velice snadné a tak se přestupci stávají nejen jedinci s nedostatečnou kázní a respektem k právním normám, vůči kterým by měl zákon směřovat především, ale ve většině případů osoby standardně společensky integrované.

V první kapitole se budu věnovat hmotněprávní úpravě přestupku, tedy vymezením jeho pojmu, popíši jeho obecné znaky a znaky skutkové podstaty a dále pojednám o sankcích a ochranných opatřeních. Druhá kapitola pojedná o procesněprávní úpravě řízení o přestupcích, tedy o procesních institutech přestupkového řízení a o vztahu správního řízení a zákona o přestupcích. Ve třetí kapitole se budu zabývat skutkovými podstatami přestupků spáchanými zejména řidiči, čtvrtá kapitola je zaměřena na bodové hodnocení jednání, která spočívají v porušení vymezených povinností stanovených zákonem, zjednodušeně bodový systém. V poslední páté kapitole popíši aplikaci přestupkového řízení v podmínkách PČR při řešení dopravního přestupku a to od jeho spáchání až po případné rozhodnutí o přestupku v blokovém řízení.

V bakalářské práci budu vycházet z právní úpravy platné do 31.7.2011. Novelou zákona o silničním provozu, tedy zákonem č. 133/2011 Sb., účinným od 1.8.2011, který přináší výrazné změny nejen v zákoně o silničním provozu, ale rovněž v zákoně o přestupcích, se budu v některých kapitolách zabývat spíše okrajově, byť by si tato nová úprava vzhledem k jejímu významu a dopadu na přestupkové řízení zasluhovala větší pozornost. K vyhodnocení této změny je nezbytná hlubší analýza, která je nad rámec možností rozsahu bakalářské práce.

1. Pojem přestupku, skutková podstata dopravních přestupků, sankce a ochranná opatření

1.1. Pojem přestupku

Přestupek lze charakterizovat jako nejtypičtější správní delikt, jehož úprava je v určitém rozsahu právně kodifikována. Základem právní úpravy je zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, který je z hlediska systematiky rozdělen do čtyř částí na obecná ustanovení (§ 1 – 20), část zvláštní, obsahující skutkové podstaty jednotlivých přestupků (§ 21 – 50), ustanovení procesní povahy, upravující samotné řízení o přestupcích (§ 51 – 88) a ustanovení společná, přechodná a závěrečná (§ 89 – 98), skutkové podstaty přestupků jsou však obsaženy v řadě dalších zákonů. Pokud nejsou procesní otázky upraveny přímo v zákoně o přestupcích, subsidiárně se použije zákon 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který je rovněž důležitým pramenem.

Přestupek můžeme definovat jako jeden ze správních deliktů, který je na rozdíl od ostatních správních deliktů legálně definován a to jako „zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin“.¹ Jedná se o tzv. generální klauzuli přestupku, jež dále předpokládá bližší vymezení u jednotlivých skutkových podstat. Generální klauzule přestupku je tedy konstruována kombinací formálních a materiálních znaků a pozitivního a negativního vymezení přestupku.

Formální znaky přestupku dělíme na obecné zákonné znaky, které jsou společné u všech přestupků (např. věk, přičetnost či zavinění) a na znaky skutkové podstaty neboli tzv. typové znaky (tedy objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka), které jednotlivé přestupky odlišují a současně charakterizují.

Materiálním znakem přestupku rozumíme určité nežádoucí jednání, které má společenskou škodlivost. Tato však není zákonem nijak definována, obecně ji však lze vnímat jako jednání v rozporu s účelem právního řádu. Společenská škodlivost je jedním z rozlišovacích znaků mezi přestupkem a trestným činem a je třeba ji vždy posuzovat individuálně vzhledem ke konkrétnímu případu. Posuzovat je třeba společenskou škodlivost všech znaků skutkové podstaty a usuzovat na ni z takových kritérií, jakými je závažnost, způsob jeho spáchání, následky, okolnosti, za kterých byl spáchán, míra zavinění, pohnutky, osobnosti pachatele a dalším, a z nich pak usuzovat na míru společenské škodlivosti, zda je

¹ § 2 PřesZ.

vůbec dána.² Jednání uvedené ve skutkových podstatách přestupků naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak, pokud však přistoupí další okolnosti, které znemožní, aby toto jednání porušilo nebo ohrozilo zájem společnosti, k naplnění materiálního znaku přestupku nedojde. Pro posouzení jednání jako přestupku je tedy zcela zásadní, aby byly naplněny jak formální tak materiální znaky. V souvislosti s materiálním znakem bych podrobněji zmínil rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 14.12.2009 č.j. 5 As 104/2008 – 45, týkající se uložení pokuty za překročení rychlosti o 2 km/hod (na 50 km/hod naměřeno po odečtu zákonné tolerance 3 km/hod 52 km/hod). Ve svém odvolání proti rozhodnutí správního orgánu řidič poukázal zejména na skutečnost, že by svým jednáním porušil nebo ohrozil zájem společnosti a nenaplnil tedy materiální znak přestupku. Na základě tohoto odvolání bylo rozhodnutí Krajským soudem zrušeno. V následně projednávané kasační stížnosti NSS ve svém rozhodnutí uvedl, že okolnostmi, jež snižují škodlivost jednání pro chráněný zájem společnosti pod míru, která je typická pro běžně se vyskytující případy přestupků, mohou být zejména, avšak nikoliv výlučně, význam právem chráněného zájmu, který byl přestupkovým jednáním dotčen, způsob jeho provedení a jeho následky, okolnosti, za kterých byl přestupek spáchán, osoba pachatele, míra jeho zavinění a jeho pohnutka. Okolnosti, jež vylučují porušení nebo ohrožení zájmu společnosti, musí být ovšem posuzovány vždy v každém konkrétním případě a nelze, jak to naznačuje stěžovatel (a z opačného hlediska vlastně i žalobce), vyslovovat žádné paušální závěry o tom, že např. míra společenské škodlivosti překročení nejvyšší povolené rychlosti o 2 km/h je natolik mizivá, že nedosahuje intenzity přestupku, zatímco u překročení nejvyšší povolené rychlosti o 10 km/hod tak tomu již je.

Přitom je správní orgán povinen zjistit, zda došlo k naplnění jak formálních, tak i materiálních znaků přestupku. V souzeném případě je zde v první řadě okolnost spočívající v prokázaném překročení nejvyšší povolené rychlosti pouze o 2 km/h, která, jak již bylo řečeno, sama o sobě nepostačuje k závěru o nedostatku materiální stránky přestupku, nicméně měla by vést správní orgán k tomu, aby na materiální stránku daného jednání zaměřil svou pozornost. To platí zvláště za situace, kdy žalobce již v řízení před správním orgánem 1. stupně uváděl skutečnosti, které podle jeho názoru dále snižovaly společenskou škodlivost jeho jednání na takovou míru, že by materiální znak přestupku nebyl naplněn. Zejména uváděl, že k posuzovanému jednání došlo na přehledném úseku, v místech s nízkou hustotou provozu a při výjezdu z obce, kde nemohl dle svého tvrzení nikoho svou jízdou rychlostí 52

² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.1.2007 sp.zn. 2 As 19/2006-89.

km/h ohrozit, měl tedy za to, že zájem společnosti chráněný skutkovou podstatou daného přestupku (jeho objekt) na bezpečnosti a plynulosti silničního provozu nebyl v daném případě ohrožen.

Nejvyšší správní soud tak neshledal uplatněné stížní námitky důvodnými, samozřejmě nemohl uspět ani argument, že orgány policie v současné době skutečnosti rozhodné pro hodnocení materiální strany přestupku podle tvrzení stěžovatele nezjišťují. Správní orgán je povinen si v přestupkovém řízení opatřit takové důkazy, které mu umožní rozhodnout o tom, zda byl přestupek spáchán či nikoliv, tedy i o tom, zda byl posuzovaným jednáním porušen nebo alespoň ohrožen zájem společnosti ve smyslu § 2 odst. 1 PřesZ.

Přestupek je dále vymezen **pozitivně**, tedy výčtem znaků a prvků a **negativně**, tedy úpravou vzájemného poměru mezi přestupkem a jiným správním deliktem, resp. trestným činem. Tento vztah je konstruován na principech speciality a subsidiarity. Z negativního vymezení vyplývá, že pokud bude jednání fyzické osoby vykazovat znaky jiného správního deliktu, resp. trestného činu, nemůže se zároveň jednat o přestupek a souběh je vyloučen.³

Nezbytným pojmovým znakem přestupku je rovněž **protiprávnost**, tedy vyjádření rozpornosti jednání se zákonem o přestupcích či jiným zákonem obsahující skutkovou podstatu přestupku a nedovolenost, vyjádřená tím, že určité jednání je zakázané právním řádem. V některých skutkových podstatách přestupků není protiprávnost vyjádřena vůbec, v dalších je vyjádřena přímo, důležitá je však zejména skutečnost, že pokud protiprávnost chybí, nejedná se o čin nedovolený, který by vyvolával případnou odpovědnost, i když jsou jeho znaky podobné přestupku. Rovněž jsou v zákoně o přestupcích obsaženy okolnosti, které protiprávnost vylučují a pokud jsou součástí některého jednání, ke spáchání přestupku nedojde a takové jednání je považováno za dovolené.

Mezi tyto okolnosti řadíme:

- a) **Nutnou obranu** – jednání, kterým někdo přiměřeným způsobem odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný jakýmkoliv zákonem a k němuž je oprávněn kdokoliv. V případě dopravních přestupků je nutná obrana spíše výjimečná.
- b) **Krajní nouzi** – jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, pokud však tímto jednáním nebyl způsoben stejně závažný následek než ten, který hrozil a který nebylo možno za daných okolností odvrátit jinak. Toto nebezpečí musí přímo hrozit, tj. bezprostředně.⁴ Jako příklad lze uvést řízení vozidla osobou bez příslušného

³ Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, C.H.Beck, Praha 2010.

⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2007 sp. zn. 6 Tdo 66/2007.

řidičského oprávnění případně pod vlivem alkoholu, pokud tato osoba přepravuje osobu ohroženou na životě a její převoz nemohla vykonat osoba jiná, či překročení nejvyšší povolené rychlosti řidičem bezpečnostní agentury, který jede k zásahu proti majetku, jež má chránit.

c) **Jednání na příkaz** – jedná se o přenos odpovědnosti z porušení povinností uložených právnické osoby na osobu, která za ni jednala či měla jednat či na osobu, která k tomuto jednání dala příkaz. Uvedené jednání právnické osoby může být samostatně kvalifikováno jako správní delikt.

1.2. Skutková podstata dopravních přestupků

Každou skutkovou podstatu přestupku lze definovat jako souhrn typových znaků jednotlivých přestupků, kterými se od sebe navzájem liší. Tyto znaky musí být v každé skutkové podstatě obsaženy, třebaže nejsou v dispozici normy výslovně vyjádřeny a pokud by kterýkoliv z nich chyběl či nebyl naplněn, ke skutkové podstatě přestupku nedojde.

Základní skupiny znaků jsou:

a) **Objekt** - společným skupinovým objektem dopravních přestupků je bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, která vyjadřuje zájem společnosti na ochraně života a zdraví osob a na ochraně majetku. Tyto objekty jsou upraveny v jednotlivých ustanoveních zvláštní části PřesZ.⁵

b) **Objektivní stránka** - objektivní stránka dopravních přestupků obvykle spočívá v porušení zákona o provozu na pozemních komunikacích a může být naplněna jednáním i opomenutím jednání, ke kterému je dotyčný povinen. Součástí objektivní stránky těchto přestupků je následek, a to buď porušením hodnot, na kterých má společnost zájem (ochrana života, zdraví a majetku) či ohrožením těchto hodnot. Aby osoba mohla být obviněna z přestupku, musí mezi jednáním a následkem existovat příčinná souvislost (tzv. kauzální nexus).⁶ Zjištění této souvislosti je někdy poměrně obtížné a tak je často u dopravních přestupků pořizován znalecký posudek. Pokud není kauzální nexus zjištěn, nelze vůči osobě odpovědnost za přestupek uplatnit.

c) **Subjekt** - subjektem přestupku je jeho pachatel, jímž může být pouze fyzická osoba, která je deliktně způsobilá, tedy starší 15-ti let a příčetná.⁷ U dopravních přestupků jsou subjektem

⁵ Helena Kučerová: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2006.

⁶ Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, C.H.Beck, Praha 2010.

⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2010 sp.zn. 5 As 65/2009-39.

nejčastěji řidiči motorových vozidel, potencionálně jím však může být kterýkoliv trestně odpovědný účastník silničního provozu, např. chodec či cyklista.

d) **Subjektivní stránka** - je představována zaviněním, jež lze chápat jako psychický vztah pachatele k protiprávnímu jednání a jeho následku. Obvykle postačuje nedbalost a to vědomá či nevědomá, v některých případech zákon pro splnění subjektivní stránky požaduje úmyslné zavinění, které má vyšší míru společenské škodlivosti a může být důvodem k uložení vyšší sankce. Absence subjektivní stránky je častým argumentem právních zástupců při obhajobě pachatelů přestupků, např. vlivem únavy, nevolnosti či mikrosnánku.

1.3. Sankce a ochranná opatření

Za přestupek lze uložit pouze sankce, stanovené v zákoně o přestupcích nebo v jiném zákoně, přičemž ust. § 11 odst. 1 PřesZ, kde jsou sankce jmenovány, je pouze obecné. Při ukládání sankcí je nutné řídit se ústavní zásadou „nulla poena sine lege“, podle které pouze zákon stanoví, jaký trest lze za přestupek uložit a dále je třeba při určení druhu sankce a její výměry postupovat v souladu s ust. § 12 PřesZ, v němž jsou stanovena kritéria, kterými je povinen se správní orgán při své úvaze řídit. Novela přestupkového zákona platná od 1.6.2006 u řady přestupků stanovila dolní hranice sankcí, jejich obligatorní ukládání a nemožnost upuštění od sankce ve správním řízení a stanovení konkrétních výší pokut v blokovém řízení, což osobně vnímám jako poměrně velké negativum úpravy trestání přestupků dle § 22 PřesZ, neboť správní uvážení je značně omezeno a zásada individualizace při ukládání sankce nemůže být zcela naplňována.

Ve věci rozporu ústavního pořádku s některými dolními hranicemi sankcí a minimálními výšemi zákazu činnosti již rozhodoval i Nejvyšší správní soud. Z jeho argumentace lze dovodit, že stanovením dolních hranic sankcí je sledován v zásadě legitimní cíl, neboť se zřetelnějším způsobem umožňuje odlišit závažnost či nebezpečnost různorodých typů protiprávních jednání. Zavedení minimální doby zákazu řízení motorových vozidel dle názoru Nejvyššího správního soudu umožňuje dosáhnout sledovaný cíl, tedy zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, neboť společně se zpřísněním ostatních sankcí za tyto přestupky naplňuje hledisko individuální i generální prevence, přispívá tedy k tomu, aby pravidla silničního provozu byla pachatelem samotným i ostatními účastníky silničního provozu při vědomí hrozby těchto citelných sankcí v budoucnu dodržována, navíc plní i přímou ochrannou funkci, neboť brání viníkovi dopravní nehody po určitou dobu v řízení motorového vozidla a tedy i v ohrožování ostatních účastníků silničního provozu. Dosavadní

zkušenosti s benevolentnější právní úpravou trestání těchto dopravních přestupků ukázaly, že patrně neexistuje jiné – šetrnější – řešení, jež by bylo způsobilé ve stejné míře dosáhnout sledovaného cíle, a to včetně možné zneužitelnosti institutu upuštění od potrestání v těchto případech. Lidský život a zdraví nepochybně stojí v hierarchii hodnot výše než právo podnikat či vykonávat povolání nebo právo řídit osobní vozidlo. Lze tak shrnout, že správní orgán, ale ani správní soud nejsou oprávněny snížit pokutu či zkrátit dobu zákazu činnosti pod dolní hranici stanovenou zákonem.⁸

Současný zákon o přestupcích rozlišuje čtyři druhy sankcí:

a) **Napomenutí** – je nejmírnější sankcí, které je spíše prostředkem morálního odsouzení pachatele přestupku a má působit především výchovně. Používá se při rozhodování u nejméně závažných přestupků a lze jej uložit společně se zákazem činnosti či propadnutí věci, nikoliv však s pokutou. Velmi často je napomenutí zaměňováno s domluvou, která je neformálním řešením přestupku, nemá povahu sankce a uplatňuje se před zavedením blokového řízení. Domluvu nelze použít v nezkráceném ani v příkazním řízení. Naproti tomu napomenutí je sankcí, která může být pachateli uložena pouze správním aktem, tedy rozhodnutím nebo příkazem a proti nimž jsou přípustné opravné prostředky. Podobným institutem jako je napomenutí je dle § 11 odst. 3 PřesZ projednání přestupku a vyslovení viny s upuštěním od uložení sankce. Rozdíl mezi napomenutím a upuštěním od uložení sankce spočívá v tom, že při ukládání napomenutí může rozhodující správní orgán vedle něj uložit také omezující opatření, nikoliv však při upuštění od uložení sankce. Jak napomenutí tak i domluvu nelze použít při projednávání bodovaných dopravních přestupků, poněvadž je za tyto přestupky stanovena sankce pokuta či zákaz činnosti se spodní hranicí sazby.

b) **Pokuta** – je nejtypičtější a nejběžnější sankcí ukládanou za dopravní přestupky a lze ji uložit za každý přestupek. V řízení o přestupku lze obecně uložit pokutu v maximální výši 1000 Kč, není-li ve zvláštní části přestupkového zákona či jiného zvláštního zákona stanovena pokuta vyšší. V případě dopravních přestupků je nejnižší rozpětí pokuty od 1500 Kč do 2500 Kč a nejvyšší od 25 000 Kč do 50 000 Kč. Jak jsem již uvedl, novelou zákona o přestupcích, které nabyla účinnosti 1.7.2006, došlo k výraznému nárůstu sankcí a u některých přestupků ke stanovení spodní hranice pokuty. Jelikož tak nelze od uložení sankce upustit, byly tím zároveň vytvořeny poměrně přísné podmínky často přinášející silné sociální dopady. V této souvislosti bych rád zmínil případy cyklistů, kteří sami sobě pádem z kola na pozemní komunikaci způsobili zranění. Policisté, kteří se na místo dopravní nehody dostavili, byli

⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.6.2009 sp.zn. 5 As 46/2008-50.

nucení uvedené skutky oznámit místně příslušným správním orgánům, kde zraněným cyklistům hrozila sankce od 25 000 Kč do 50 000 Kč.⁹ Tato zřejmá amorálnost již byla ze zákona odstraněna a to novelizací zákona o přestupcích.¹⁰

Se změnou zákona o přestupcích došlo rovněž ke zvýšení výměr pokut v blokovém řízení. Za zbytkové podstaty dopravních přestupků lze uložit pokutu do maximální výše 2000 Kč, za ostatní přestupky, jež lze v tomto řízení použít, jsou stanoveny fixní pokuty 1000 Kč, 2500 Kč a 3000 Kč. Projednání přestupků, za které je dle zákona o přestupcích ukládán zákaz činnosti, tedy včetně přestupků, které jsou spáchány v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících dvakrát a vícekrát (§ 22 odst. 8 PřesZ), je v blokovém řízení zakázáno. Jiná situace je u osob mladistvých, tedy ve věku 15 až 18 let, u kterých se při posuzování jejich přestupků ze zákona přihlíží se na zvláštní péči, kterou společnost věnuje mládeži. Horní hranice pokuty se ve správním řízení snižuje na polovinu, přičemž nesmí být vyšší než 2 000 Kč, v příkazním řízení nelze přestupek mladistvého vůbec projednat. V blokovém řízení nelze uložit mladistvému pokutu vyšší než 500 Kč. Vyšší pokutu ve výši do 1000 Kč lze mladistvému v blokovém řízení uložit pouze v případě, pokud zákon připouští uložit pokutu vyšší než 1000 Kč.

c) **Zákaz činnosti** – je druhou nejčastěji ukládanou sankcí ve správním řízení a u dopravních přestupků se jedná o zákaz řízení motorových vozidel. Zákaz činnosti lze uložit pouze za přestupky uvedené ve zvláštní části přestupkového zákona nebo v jiném zákoně a na dobu v něm stanovenou, nejdéle však na dva roky. Nadto se musí jednat o činnost, kterou pachatel vykonává v pracovním či jiném obdobném poměru nebo k níž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu a kterou pachatel spáchal přestupek nebo jej spáchal v souvislosti s ní. Podle závažnosti přestupku je rozlišena maximální přípustná délka zákazu činnosti 6 měsíců, 1 rok nebo 2 roky, u dopravních přestupků je stejně jako u pokut stanovena i spodní hranice a to 1 měsíc, 6 měsíců nebo 1 rok. Mladistvému lze uložit zákaz činnosti nejdéle na dobu jednoho roku, ovšem za podmínky, že výkon této sankce nebude bránit jeho přípravě na povolání. Přestože zákaz řízení motorových vozidel může správní orgán dle svého uvážení vyslovit pouze na určitou skupinu řidičského oprávnění,¹¹ se kterou pachatel přestupek spáchal, či na skupiny všechny, první možnosti se téměř nevyužívá. Do doby výkonu sankce zákazu činnosti je rovněž započtena doba od zadržení řidičského průkazu, pokud byl tento zákaz uložen za skutek, za který byl řidičský průkaz zadržen. Podle právní úpravy do 30.6.2006 byl

⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.6.2008 sp.zn. 6 As 48/2007-58.

¹⁰ Zákon č. 215/2007 Sb. účinný od 22.8.2007.

¹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2009 sp.zn. 9 As 7/2009-76.

správní orgán v případě uložení sankce zákazu činnosti rovněž povinen vydat samostatné rozhodnutí o odnětí řidičského oprávnění na dobu trvání zákazu činnosti, což bylo novou právní úpravou pozměněno v § 94a ProvPoz a v současné době držitel pozbývá řidičské oprávnění ze zákona a to dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu byl zákaz činnosti uložen.

d) **Propadnutí věci** – podmínkou této sankce je, aby věc náležela pachateli a byla ke spáchání přestupku určena či užita, nebo byla přestupkem získána nebo byla za věc přestupkem nabytou získána. Při určení této sankce je třeba vycházet z ustanovení § 15 odst. 2 PřesZ, podle něhož není možné propadnutí věci uložit, pokud je její hodnota v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Je tedy zřejmé, že nelze vyslovit propadnutí motorového vozidla, pokud s ním byl spáchán některý z dopravních přestupků dle § 22 odst. 1 až 3 PřesZ.

V neposlední řadě je třeba se zmínit o **ochranných opatřeních**. Jejich účelem není na rozdíl od sankce způsobit újmu, ale jedná se zejména o preventivní opatření, které má za úkol minimalizovat či odstranit možnost opětovného spáchání přestupku. Mezi ochranná opatření řadíme **omezující opatření**, které pachateli přestupku zakazuje vstup na veřejná místa, kde se v souvislosti s konáním tělovýchovných, sportovní nebo kulturních akcí podávají alkoholické nápoje a lze uložit jen u taxativně uvedených přestupků, jimiž jsou přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, proti veřejnému pořádku a proti občanskému soužití a to pouze s některou z uvedených sankcí, nejdéle však na dobu jednoho roku. Další ochranné opatření je **zabrání věci**, o kterém lze rozhodnout tehdy, pokud nebyla uložena sankce propadnutí věci, jestliže věc náleží pachateli, kterého nelze za přestupek stíhat, nebo nenáleží či zcela nenáleží pachateli přestupku. Účelem zabránění věci je ochrana bezpečnosti osob nebo majetku nebo jiný obecný zájem a lze o něm rozhodnout do dvou let od spáchání přestupku. I v tomto případě nesmí být hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze jednání, které má znaky přestupku. V řízení o dopravních přestupcích však nejsou tato ochranná opatření využívána.

V přestupkovém zákoně jsou též stanovena pravidla ukládání sankcí při souběhu přestupků, tedy v případech, pokud pachatel spáchal dva či více přestupků, nezávisle na skutečnosti, zda se jedná o souběh jednočinný či vícečinný, které projednává týž věcně i místně příslušný orgán a o nichž ještě nebylo zahájeno řízení o přestupku. Za rozhodující moment v tomto směru je třeba považovat den zahájení řízení.¹² Pro uložení sankce je použit princip absorpce, kdy přísnější sankce pohltí sankci mírnější a pachatel je postižen za všechny sbíhající se přestupky uložení jedné úhrnné sankce ve **společném řízení** (§ 57 PřesZ) podle

¹² Zdeněk Červený, Václav Šlauf: Přestupkové právo, Linde Praha, 2008.

toho ustanovení, které se vztahuje na přešupek nejpršísněji postižitelný a uloží zákaz činnosti, pokud jej lze za některý ze spáchaných přešupků uložit.

2. Řízení o přešupcích

Řízení o přešupcích je druhem správního řízení, které lze označit jako procedurální formu výkonu veřejné správy, prostřednictvím níž dochází k autoritativní aplikaci norem správního práva orgány veřejné správy a které je upraveno ve třetí části PřesZ. Hlavním smyslem a účelem přešupkového řízení je zjištění skutkového stavu, zda se osoba přešupku dopustila, zda je možno její jednání jako přešupek kvalifikovat a na základě všech zjištěných skutečností ve věci rozhodnout. Pokud není právní úprava zakotvena přímo v přešupkovém zákoně, dle ustanovení § 51 PřesZ se na řízení o přešupcích použije subsidiárně obecných ustanovení SpŘ.

Současná právní úprava však nadbytečně upravuje v obou předpisech (PřesZ i ve SpŘ) některá ustanovení téměř zcela shodně a některá stanoví nedůvodné a tím pádem nadbytečné procesní odchylky. Naproti tomu odchylky, které by zde byly důvodné, je často nezbytné dovozovat až ze související judikatury a vhodnější by bylo jejich přímé zakotvení v PřesZ. Tuto určitou roztrříštěnou a nepřehlednou úpravu správního trestání měl integrovat a sjednotit nový přešupkový zákon, k čemuž však doposud nedošlo.

2.1. Řádné řízení

Zahájení řízení o přešupcích je v zákoně o přešupcích upraveno ustanovením § 67 PřesZ, podle kterého se přešupky projednávají z úřední povinnosti, nejde-li přešupky projednáváné jen na návrh (§ 68 PřesZ). Z toho tedy vyplývá, že k zahájení řízení rozlišujeme dva způsoby iniciace, přičemž projednávání přešupků z úřední povinnosti je projevem zásady oficiality, protože je v obecném zájmu, aby takto správní orgán postupoval, a řízení o přešupcích projednáváných jen na návrh je naopak ovládáno zásadou dispoziční.

Pro **zahájení řízení z moci úřední** může být podkladem poznatek z vlastní činnosti správního orgánu, věc postoupená orgánem činným v trestním řízení (nejčastěji opatřením státního zástupce, který v přípravném řízení v protiprávním jednání neshledal skutkovou podstatu trestného činu) nebo oznámení státního orgánu, orgánu policie nebo obce, jakož i právnické osoby nebo občana o přešupku. Ve veřejných diskuzích se občasně objevuje názor, že název „oznámení přešupku“ není zcela přesný, neboť o skutečnosti, zda ke spáchaní přešupku vůbec došlo a o případné vině je rozhodnuto až pravomocným rozhodnutím

správního orgánu a spíše by bylo vhodné užívat názvu „oznámení o podezření ze spáchání přestupku“. Já osobně se domnívám, že termín oznámení přestupku lze obecně použít, neboť spáchání přestupku, které je hmotněprávním pojmem, musí předcházet protiprávní jednání, tedy porušení zvláštního zákona.

Po obdržení příslušného podnětu a po následném posouzení může správní orgán před samotným zahájením řízení o přestupku věc odložit,¹³ případně postoupit jinému příslušnému orgánu. Pokud však správní orgán tyto důvody neshledá, je povinen řízení o přestupku bezodkladně zahájit, a to nejpozději do 60 dnů. Správní orgán je po obdržení oznámení vázán ještě lhůtou dle § 67 odst. 4 PřesZ, kdy musí oznamovatele ve lhůtě 30 dnů od oznámení vyrozumět o učiněných opatřeních, pokud o to oznamovatel ve svém oznámení požádal.

K odložení věci dochází v souladu s ust. § 66 odst. 1 PřesZ a to tehdy, pokud osoba podezřelá z přestupku požívá výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva. Výjimkou z tohoto pravidla jsou podle § 9 odst. 3 a § 9a PřesZ poslanci, senátoři a soudci, v jejichž případě platí, že podle zákona o přestupcích se jimi spáchané přestupky projednávají, pokud nepožádají orgán příslušný k projednání přestupku o projednání v disciplinárním, resp. kárném řízení podle zvláštních právních předpisů.

Mezi další důvody odložení věci je spáchání přestupku osobou, která v době spáchání přestupku nedovršila patnáctý rok věku, nebo trpěla duševní poruchou, která snížila její rozpoznávací nebo ovládací schopnosti a věc bude rovněž odložena v případě, kdy osoba podezřelá ze spáchání přestupku zemřela před zahájením řízení.

Dle § 66 odst. 2 PřesZ může správní orgán věc dále odložit, jestliže sankce, kterou lze za přestupek uložit, je bezvýznamná vedle trestu, který byl nebo bude podle očekávání uložen osobě podezřelé z přestupku za jiný čin v trestním řízení.

Dle ustanovení § 66 odst. 3 PřesZ správní orgán věc dále odloží, pokud došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku nebo jeho postoupení, o skutku se koná trestní stíhání nebo řízení u jiného příslušného správního orgánu, o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem nebo orgánem činným v trestním řízení anebo v blokovém řízení, o skutku již bylo rozhodnuto v disciplinárním řízení a uložené opatření se považuje za dostačující, odpovědnost za přestupek zanikla, návrh na zahájení přestupku byl podán opožděně, nebo pokud se nezjistí do šedesáti dnů ode dne, kdy se příslušný správní orgán o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě. Posledně

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.8.2009 sp.zn. 9 As 57/2008-35.

jmenovaný důvod odložení je do určité míry jedinečný, protože pokud důvod odložení v budoucnu pomine (např. bude identifikována osoba podezřelá ze spáchání přestupku), řízení může být zahájeno, nedošlo-li mezitím k zániku odpovědnosti. Rozhodnutí o odložení věci se nevydává a vyrozumí se o něm dle § 66 odst. 4 PřesZ jen poškozený.

Přestupek může být rovněž odložen orgánem policie ve smyslu ust. § 58 odst 3 písm. b) PřesZ.

Procesní institut **postoupení věci** přichází v úvahu nejen před samotným zahájením řízení, ale též v jeho průběhu. Dle ust. § 71 PřesZ je výslovně počítáno s tím, že správní orgán věc postoupí státnímu zástupci nebo orgánu policie, nasvědčují-li skutečnosti, že nejde o přestupek, ale o trestný čin, nebo orgánu příslušnému podle zvláštního předpisu k projednání přestupku, jehož se dopustily osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci, příslušníci bezpečnostních sborů, či osoby během výkonu trestu odnětí svobody. Pokud je přestupek postoupen dle ust. § 71 PřesZ v průběhu řízení, správní orgán řízení o přestupku dle ust. § 76 odst. 1 písm. l) PřesZ zastaví.

Věc je rovněž postoupena správnímu orgánu příslušnému k projednání skutku, který je jiným správním deliktem než přestupkem a v případě přestupku spáchaného poslancem, senátorem či soudcem, se věc na žádost této osoby postoupí k projednání orgánu příslušnému podle zvláštního právního předpisu. Postoupení je rovněž upraveno v § 12 SprŘ a to v případě, pokud podání přijde věcně a místně nepřislušnému správnímu orgánu. Ten jej bezodkladně postoupí příslušnému správnímu orgánu a současně o této skutečnosti uvědomí toho, kdo podání učinil. Toto postoupení však není s ustanovením § 71 PřesZ ve vzájemném vztahu, neboť z procesního hlediska upravuje jiné důvody postoupení a toliko mezi různými správními orgány.

Před zahájením řízení o přestupku má správní orgán možnost za účelem prověření došlého oznámení o přestupku požadovat ve smyslu ust. § 60 PřesZ **podání vysvětlení**. To může být předvolanou osobou odepřeno pouze v případě, jestliže by sobě či osobám tzv. blízkým, uvedených v § 68 odst. 4 PřesZ, způsobila tímto podáním vysvětlení nebezpečí postihu za přestupek či trestný čin nebo by tato osoba porušila zákonem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti. Pokud se někdo bez závažného důvodu k podání vysvětlení na výzvu nedostaví či bezdůvodně podání vysvětlení odmítá, může mu být správním orgánem uložena pořádková pokuta do výše 5000 Kč. Podání vysvětlení nelze použít u návrhových přestupků, neboť řízení je zahájeno již podáním návrhu u správního orgánu a správní orgán pouze zjišťuje, zda návrh podala oprávněná osoba.

Zahájení řízení návrhových přestupků, spočívá v tom, že správním orgánem je toto řízení zahájeno nikoliv z úřední povinnosti, nýbrž **na návrh**. Tyto přestupky jsou taxativně vymezeny v ust. § 68 odst. 1 PřesZ a jedná se o přestupky proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupky proti majetku dle § 50, jestliže ke spáchání přestupku došlo mezi osobami blízkými a dále dle § 49 odst. 1) písm. a), kdy pachatelem může být kdokoliv. U přestupku, který lze projednat jen na návrh, je nutné tento návrh podat příslušnému správnímu orgánu do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení dozvěděl. Obsahem návrhu musí být, kdo je postiženou osobou, koho navrhovatel označuje za pachatele a kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán. Pokud v návrhovém řízení mělo dojít k přestupku mezi osobami blízkými, ale následně vyjde najevo, že nebyl spáchán mezi osobami blízkými, řízení pokračuje z úřední povinnosti.

V řízení o přestupku jsou na rozdíl od obecné úpravy správního řádu **účastníci řízení** dle ust. § 72 PřesZ taxativně vyjmenováni. V první řadě je jím obviněný z přestupku, kterým se fyzická osoba stává, jakmile proti ní správní orgán provede první procesní úkon. Podobně jako v trestním právu je zde uplatněna presumpce nevinu, na dotyčnou osobu je tedy třeba hledět jako na nevinnou až do pravomocného rozhodnutí o vině. Mezi základní práva obviněného zejména patří možnost vyjadřovat se ke všem skutečnostem, jež jsou mu kladeny za vinu, uplatňovat skutečnosti a navrhopvat důkazy na svou obhajobu, podávat návrhy a případně opravné prostředky. Tato práva může obviněný využívat dle svého uvážení a správní orgán je povinen je respektovat. K výpovědi ani doznání nesmí být obviněný donucován.

Dalším účastníkem řízení je poškozený a to v případech, pokud se projednává majetková náhrada škody způsobená přestupkem.¹⁴ Poškozený je účastníkem řízení pouze v rozhodování o jeho nárocích a otázkách, které s tím souvisí a nemůže se dožadovat rozhodnutí o vině obviněného z přestupku. Dalšími účastníky jsou vlastníci věci, která může být či byla zabráná a to pouze v části týkající se zabrání věci a navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o některém z návrhových přestupků.

Kterýkoliv z účastníků řízení je oprávněn nechat se zastupovat zvoleným zmocněncem a to buď na základě plné moci, která nemusí být notářsky ověřena nebo udělením plné moci ústně do protokolu. Toto zmocnění se může vztahovat na konkrétní úkon, skupinu úkonů, určitou část řízení či na celé řízení. Oblast zastupování je upravena samotným správním řádem, zmocnění obecně zejména občanským zákoníkem.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.8.2007 sp.zn. 2 As 73/2006-53.

V souvislosti s podáním vysvětlení je třeba se zmínit tzv. „osobě blízké“. Odepření podání vysvětlení s odkazem na osobu blízkou je v současné době poměrně zásadním problémem řízení o přestupku a to zejména u dopravních přestupků, jejichž pachatel není zjištěn přímo na místě. Jedná se zejména o dopravní přestupky zaznamenané prostřednictvím automatizovaných systémů (překročení nejvyšší povolené rychlosti, nezastavení vozidla na červený signál „Stůj!“) či o neoprávněné zastavení či stání vozidla.

Provozovatel vozidla nesmí přikázat nebo svěřit samostatné řízení vozidla osobě, o které nezná údaje potřebné k určení její totožnosti¹⁵ a dále má provozovatel vozidla a osoba, které provozovatel svěřil vozidlo, s výjimkou, kdy provozovatelem vozidla je zpravodajská služba, povinnost na výzvu policie, krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností sdělit skutečnosti potřebné k určení totožnosti řidiče vozidla podezřelého z porušení zákona o silničním provozu.¹⁶ Dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30.3.2011¹⁷ se této povinnosti nelze zbavit pouhým konstatováním, že vozidlo užívá více rodinných příslušníků, osob blízkých a provozovatel vozidla neví, která z těchto osob vozidlo užívala. Tímto konstatováním je naplněna skutková podstata správního deliktu, za který může být uložena pokuta do 50 000 Kč, pokud se jej dopustí fyzická osoba a pokuta do 100 000 Kč, pokud se jej dopustí právnická osoba či fyzická osoba podnikající. Skutečností je, že prohlášení provozovatele „podání vysvětlení po poučení odepírám“ je jedním z nejvíce frekventovaných důvodů k častému odložení přestupku, ačkoliv správní orgán má možnost na základě jiných důkazů (fotografie řidiče, výpověď svědků) řízení o přestupku zahájit a případně vinu prokázat.¹⁸

Problémy s vyviněním se z přestupku pouhým odkazem na tzv. „osobou blízkou“ se dlouhodobě zabývají zákonodárné orgány. Konstrukce posledního návrhu, který již byl schválen poslaneckou sněmovnou, vychází z odpovědnosti provozovatele vozidla za jeho provoz. Provozovatel vozidla se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s § 10 ProvPoz nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovené zákonem. Takový správní delikt však bude projednán pouze v případě, pokud příslušný orgán učinil nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku, ale řízení o přestupku nezahájil a věc odložil či řízení o přestupku zastavil, protože obviněnému z přestupku jej nebylo možné prokázat. Pro stanovení výše

¹⁵ §10 odst. 1 písm. d) ProvPoz.

¹⁶ § 10 odst. 3 ProvPoz.

¹⁷ Sp.zn. 1 As 21/2011-52.

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2004 sp.zn. 2 As 3/2004-70.

pokuty je navrhováno rozmezí pokuty pro přestupek, který byl spáchán a to jak pro správní tak blokové řízení, nesmí však překročit částku 10 000 Kč. Je diskutabilní, zda by potom nebyla většina jednání, jejichž pachatelé nebyli přistiženi přímo na místě spáchání, projednávána jako správní delikt. Ve svých důsledcích by se tak zcela vytratil smysl bodového systému a přijetí návrhu by mohlo mít následně negativní dopady na celkovou bezpečnost silničního provozu. Pochybnosti rovněž vzbuzuje otázka potlačení lidských práv, uvedený návrh totiž obchází zásadu sebeobviňování a není zcela jednoznačné, zda uvedený návrh není v rozporu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Právě tento rozpor vedl v nedávné době Senát k vrácení novely zákona o silničním provozu s návrhem na vypuštění tohoto ustanovení.

Správní orgán je v prvním stupni řízení o přestupku povinen obligatorně konat ústní jednání. Toto řízení je obvykle neveřejné, avšak vedení veřejného ústního jednání vyloučeno není. Účast obviněného není podmínkou a přestupek lze v jeho nepřítomnosti projednat, pokud byl řádně předvolán, avšak odmítl se dostavit, bez dostatečné omluvy se nedostavil či nijak nereagoval.¹⁹ Podmínkou však je řádné prokázání jeho viny. V ostatních případech se jednání odročí a obvinění, případně svědci, budou znovu předvoláni. Lze též vyslechnout případně pouze svědky, jednání se odročí a obviněný bude znovu předvolán. Obviněného či svědky lze po prvním neúspěšném předvolání předvést a případně uložit pořádkovou pokutu.

Před započítáním ústního jednání je obviněný vyzván k prokázání totožnosti a je poučen o svých právech, zejména o právu vyjádřit se ke všem skutečnostem, jež se mu kladou za vinu a k důkazům o nich, uplatňovat skutečnosti a navrhnout důkazy na svou obhajobu²⁰ a dále o možnosti výpověď odepřít. V průběhu jednání je správním orgánem prováděno dokazování, jehož podklady jsou zejména zjištěné důkazy a předmětem je konkrétní skutek a okolnosti týkající se otázek nezbytných pro rozhodnutí. Rozsah dokazování je individuální s ohledem na konkrétní případ a je třeba dokazovat jen okolnosti důležité pro vlastní přestupkové řízení. Povinností správního orgánu není rozhodnout o přestupku v rámci ústního jednání či bezprostředně po jeho skončení a je pouze na něm, aby posoudil všechny poznatky a podklady z jednání získané a rozhodnutí vydal až ve chvíli, kdy považuje zjištění stavu věci za dostatečné. Správní orgán má následující možnosti:

- 1) zastavení řízení, je-li zjištěno, že:

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.10.2007 sp.zn. 4 As 4/2007-46.

²⁰ Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: Přestupkové řízení, Linde Praha, Praha 2009.

- a) skutek, o němž se vede řízení, se nestal nebo není přestupkem
 - b) skutek nespáchal obviněný z přestupku
 - c) spáchání skutku, o němž se vede řízení, nebylo obviněnému z přestupku prokázáno
 - d) obviněný z přestupku požívá výsad imunity podle mezinárodního práva nebo zákona, nejde-li o osobu uvedenou v § 9 odst. 3
 - e) obviněný z přestupku v době spáchání přestupku nedovršil patnáctý rok svého věku nebo trpěl duševní poruchou, pro niž nemohl rozpoznat, že svým jednáním porušuje nebo ohrožuje zájem chráněný zákonem, nebo ovládat své jednání
 - f) odpovědnost za přestupek zanikla
 - g) o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto správním orgánem nebo orgánem činným v trestním řízení
 - h) za přestupek byla uložena bloková pokuta
 - ch) o skutku již bylo rozhodnuto v disciplinárním řízení a rozhodnutí se považuje za dostačující
 - i) obviněný z přestupku nebo navrhovatel zemřel
 - j) navrhovatel vzal svůj návrh na zahájení řízení zpět nebo se, ač řádně a včas předvolán, k ústnímu jednání bez náležité omluvy nebo bez náležitého důvodu nedostavil (u návrhových deliktů)
 - k) v řízení o přestupku urážky na cti došlo ke smíru
 - l) věc byla postoupena podle § 71 po zahájení řízení
- 2) správní orgán vydá rozhodnutí o přestupku, byl-li obviněný shledán vinným. Jedná se o správní akt, kterým se ve věci rozhoduje a je výsledkem a závěrem celého přestupkového řízení. Rozhodnutí musí obsahovat všechny předepsané náležitosti, tj. výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků o možnosti podat odvolání a až na výjimky se vyhotovuje písemně. Obsahem výrokové části je kromě obecných náležitostí²¹ zejména popis skutku, který musí být dostatečně určitý, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem a obsahující jen ty skutečnosti, které mají oporu v provedeném dokazování²² s označením místa a času jeho spáchání, vyslovení viny, druh a výměra sankce, popřípadě rozhodnutí o upuštění od jejího uložení, rozhodnutí o započítání doby do doby zákazu činnosti, rozhodnutí o uložení ochranných opatření, rozhodnutí o nároku na náhradu škody a rozhodnutí o náhradě nákladů

²¹ § 68 odst. 2 SprŘ.

²² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.3.2010 sp.zn. 1 As 92/2009- 65.

řízení.²³ Odůvodnění rozhodnutí je shrnutím všech skutečností odůvodňujícím výrok, jsou zde uvedeny podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se orgán při hodnocení a při výkladu právních předpisů řídil, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům.²⁴ V odůvodnění je též třeba uvést důvody uložení konkrétní sankce a její výše. Nedílnou součástí rozhodnutí je rovněž poučení o opravném prostředku, obsahující zejména údaje, zda se jedná o rozhodnutí konečné či zda je možno se proti němu odvolat, ke kterému orgánu, v jaké lhůtě a od kterého dne se tato lhůta počítá a u kterého správního orgánu má být odvolání podáno. Jestliže nemá odvolání odkladný účinek, musí být tato skutečnost v poučení uvedena. Dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1.2.2006²⁵ nemusí být účastník poučen o skutečnosti, zda je či není po vyčerpání opravných prostředků ve správním řízení možno podat proti rozhodnutí žalobu ve správním soudnictví. Přestupkové řízení je ukončeno, až pokud vydané rozhodnutí nabude právní moci.

3) smír – přichází v úvahu pouze u přestupku urážky na cti, který je návrhovým přestupkem a jedná se o povinnost správního orgánu příslušného k projednání přestupku v prvním stupni pokusit se o uzavření smíru mezi uraženým na cti a obviněným z přestupku. Případné uzavření smíru je následně důvodem pro zastavení řízení.²⁶

2.2 Zkrácené řízení a jeho druhy

Mezi zkrácené (někde se uvádí zjednodušené řízení) řadíme blokové řízení (§ 84 PřesZ) a příkazní řízení (§ 87 PřesZ). Jejich hlavní výhodou je zejména menší formálnost, hospodárnost a efektivita, pro jejich užití však musí být splněny zákonem dané podmínky.

Blokové řízení, vyznačující se zejména rychlostí postihu a bezprostředním účinkem na pachatele, lze zavést v případech, pokud je přestupek spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit.²⁷ V blokovém řízení lze projednat většinu přestupků, vyjma těch, u kterých se ukládá zákaz činnosti a přestupků projednávaných pouze na návrh, a nelze v něm vyslovit ochranná opatření ani rozhodnout o nároku na náhradu škody. Přestože se dle § 84 odst 2 PřesZ nelze proti uložení pokuty v blokovém řízení odvolat a je jím věc pravomocně skončena, změnu či zrušení pokuty lze dosáhnout v přezkumném

²³ Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, C.H.Beck, Praha 2010.

²⁴ § 68 odst. 3 SprŘ.

²⁵ Sp.zn. 1 As 35/2005-61.

²⁶ § 76 odst. 1 písm. k) PřesZ.

²⁷ § 84 odst 1 PřesZ.

řízení,²⁸ jako opravný prostředek nelze použít obnovu řízení.²⁹ Blokované řízení lze zavést nejen u přestupků, při kterých je pachatel přímo přistižen a jednání je postiženo přímo na místě, ale též v průběhu zahájeného řízení a to zejména s ohledem na náročnost správního řízení.³⁰

K ukládání a vybírání pokut v blokovém řízení jsou oprávněny především orgány, v jejichž působnosti je projednávání přestupků (§ 52 PřesZ), osoby pověřené správními orgány, pokud je projednání v jejich působnosti, orgány určené přímo zákonem o přestupcích (§ 86) a orgány a osoby určené zvláštními zákony (např. myslivecká a rybářská stráž, inspektoři České inspekce životního prostředí, atd.) Dokladem o uložení blokové pokuty je pokutový blok, který je zároveň zvláštním druhem rozhodnutí.

Příkazní řízení je realizováno v případě, pokud nejsou pochybnosti, že obviněný se přestupku dopustil, posuzované jednání má zákonné znaky přestupku a věc nebyla vyřízena v blokovém řízení. Jeho výhodou je zejména zjednodušení a urychlení projednání přestupku a to bez nařízení ústního jednání a provádění dokazování dle třetí části správního řádu. Rovněž není třeba osobní účasti obviněného, který též nehradí náklady řízení.

Podstata příkazního řízení spočívá ve vydání písemného příkazu, obsahujícího všechny zákonné náležitosti, tedy výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Ve výroku je konstatována zejména vina pachatele, obsahuje popis skutku a označení místa a času jeho spáchání a právní ustanovení, podle nichž bylo postupováno.³¹ Příkazem může být uloženo napomenutí nebo pokuta, jejíž horní hranice je 4000 Kč, je-li však ve zvláštním zákoně stanovena jiná horní hranice, je třeba postupovat podle této úpravy.³² Jiné sankce v úvahu nepřicházejí.

Příkaz nelze vydat v případě nezpůsobilosti či omezení způsobilosti obviněného a jedná-li se o mladistvého a nelze jím projednat přestupky, které lze projednat jen na návrh. Opravný prostředek, který lze proti příkazu použít, je odpor, podaný do 15 dnů od doručení. Podáním odporu se vydaný příkaz bez dalšího opatření ruší a správní orgán zahájí řádné řízení končící vydáním rozhodnutí o přestupku. Při uložení následné sankce je správní orgán vázán obsahem zrušeného příkazu a nelze tedy uložit pokutu vyšší, než kterou zamýšlel, ani místo napomenutí pokutu. Lze již však rozhodnout o nároku na náhradu škody či o uložení povinnosti nahradit náklady řízení.

²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.12.2004 sp.zn. 6 As 49/2003-46.

²⁹ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6.2.2008 sp.zn. 3 As 58/2007-117.

³⁰ Zdeněk Červený, Václav Šlauf: Přestupkové právo, Linde Praha, 2008.

³¹ Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: Přestupkové řízení, Linde Praha, Praha 2009.

³² Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, C.H.Beck, Praha 2010

Příkazní řízení je některými správními orgány uplatňováno i v případě, že podezřelý ze spáchání přestupku s jeho spácháním na místě nesouhlasil a odmítl věc projednat v blokovém řízení. Protože důvody odmítnutí projednat přestupek v blokovém řízení správní orgán většinou nezná, neboť do „Oznámení přestupku“ se podezřelý z jeho spáchání nevyjadřuje, myslím si, že v těchto případech by správní orgán neměl věc řešit ve zkráceném řízení, ale nejprve požadovat od podezřelého podání vysvětlení a to právě ke zjištění důvodů jeho nesouhlasu se spáchaným přestupkem.

2.3. Opravné prostředky

Správní řízení vychází ze zásady dvojí instance, doplněné přezkumem správních aktů ve správním soudnictví a dále též možnosti podání ústavní stížnosti či stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva. Proti rozhodnutí vydanému v přestupkovém řízení lze uplatnit opravné prostředky řádné, mezi které řadíme odvolání, odpor a rozklad a prostředky mimořádné, kterými mohou být přezkumné řízení, obnova řízení, případně nové rozhodnutí a přezkoumání rozhodnutí správního orgánu soudem. Uvedené opravné prostředky se liší podle toho, zda směřují proti rozhodnutí, které je či není v právní moci, či zda je nebo není vykonatelné.

Odvolání je nejpoužívanější řádný opravný prostředek, obecně upravený ust. § 81 až § 93 SpŘ a specificky pro přestupkové řízení v ust. § 81 a § 82 PřesZ. Definovat jej lze jako podání účastníka řízení, kterým je nadřízený správní orgán žádán o přezkoumání zákonnosti napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo a (v rozsahu námitek uvedených v odvolání) též správnosti nepravomocného rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, je-li na přezkoumání takového rozhodnutí právní nárok.³³

Odvolat v plném rozsahu se může pouze obviněný, u ostatních účastníků je tato možnost omezena. Podání odvolání je pouze právem, nikoliv povinností a lze se jej vzdát až po oznámení rozhodnutí. U podání musí být kromě obecných náležitostí uvedených v ust. § 37 odst. 2 SpŘ též údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v čem je spatřen rozpor s právními předpisy a v jakém rozsahu je rozhodnutí napadáno. Pokud tento rozsah není uveden, odvolání směřuje proti zrušení celého rozhodnutí. Součástí odvolání jsou zejména nové skutečnosti a návrhy na provedení nových důkazů, ke kterým je třeba při řízení o přestupku přihlížet po celou dobu řízení, tedy i v rámci odvolání. Obviněný není povinen

³³ Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: Přestupkové řízení, Linde Praha, Praha 2009.

součinností se správními orgány a je jen na jeho vůli, kdy nové skutečnosti či návrhy uplatní.³⁴

Odvolací lhůta počíná běžet následující den po oznámení rozhodnutí a odvolání je třeba podat ve lhůtě 15 dnů. Včasné podané odvolání má odkladný a devolutivní účinek, což znamená, že dokud o něm není rozhodnuto, rozhodnutí správního orgánu 1. stupně nenabude právní moci, není vykonatelné a rovněž nenastanou jiné právní účinky rozhodnutí.³⁵

Odvolání se podává u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal. Tento orgán nejprve posoudí, zda se jedná o skutečné odvolání, zda jej podal oprávněný účastník a zda bylo podáno včas. Následně posoudí údaje, námitky a argumenty odvolatele a zaujme k nim stanoviska. Na základě jejich vyhodnocení může správní orgán odvolání v plném rozsahu vyhovět (tzv. autoremedura) a pokud jí nelze provést, např. pokud některý z účastníků v rámci odvolání navrhuje rozhodnutí zrušit a druhý navrhuje zrušit jen některý výrok nebo jej změnit či pokud by vznikla újma některému z účastníků řízení, postoupí odvolání svému nejbližší nadřízenému správnímu orgánu.

Tento orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí, s právními předpisy a věcnou správnost jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání nebo tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. K vadám řízení, u nichž není možné mít důvodně za to, že mohly ovlivnit soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, případně na jeho správnost, se nepřihlíží. Jestliže odvolací orgán dojde k závěru, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy či je nesprávné:

- a) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví
- b) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a věc vrátí správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, k novému projednání
- c) napadené rozhodnutí nebo jeho část změní.

Jestliže správní orgán neshledá důvody pro zrušení, změnu rozhodnutí či zastavení řízení, napadené rozhodnutí potvrdí a odvolání zamítne. Pokud je napadené rozhodnutí změněno či zrušeno jen zčásti, ve zbytku jej potvrdí. Při změně rozhodnutí, ať již odvolacím orgánem či orgánem 1. stupně, jemuž byla věc vrácena, uloženou sankci nelze změnit v neprospěch obviněného z přestupku.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2009 sp.zn. 1 As 96/2008-115.

³⁵ Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: Přestupkové řízení, Linde Praha, Praha 2009.

Rozhodnutí o odvolání je konečné a nelze se proti němu odvolat, pro přezkoumání takového rozhodnutí lze použít pouze mimořádné opravné prostředky. Rozhodnutí nabývá právní moci po oznámení všem účastníkům řízení o přestupku.

Přezkumné řízení, které je spíše dozorčím prostředkem, patří mezi nejčastěji využívané mimořádné opravné prostředky a slouží k nápravě pravomocných a též předběžně vykonatelných správních rozhodnutí, která dosud nenabyla právní moci a o kterých lze důvodně pochybovat, že jsou v souladu s právními předpisy.

Podnět k provedení přezkumného řízení může být podán účastníkem řízení nebo dotčeným orgánem, tento podnět však není návrhem na zahájení řízení. Zda bude řízení zahájeno, závisí na úvaze příslušného orgánu. Jestliže nebyl napadeným rozhodnutím porušen právní předpis, správní orgán o této skutečnosti vyrozumí neformálním sdělením podatele, že jeho podnět neshledal důvodným. Pokud příslušný správní orgán dojde po předběžném posouzení k závěru, že lze mít důvodně za to, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, přezkumné řízení z moci úřední zahájí. Z uvedeného vyplývá, že na přezkumné řízení není právní nárok.

Přezkoumání činí správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, může jej však též provést orgán, který rozhodnutí vydal. Podmínkou této možnosti je, že podnět podal účastník řízení, jemuž je v plné míře vyhověno a není způsobena újma žádnému jinému účastníkovi.

Pokud správní orgán po zahájení přezkumného řízení zjistí, že nedošlo k porušení právního předpisu, řízení zastaví (§ 97 odst. 1 SpŘ). Pokud dojde k závěru, že zkoumané rozhodnutí bylo v rozporu s právními předpisy, zruší je nebo změní, popřípadě zruší a věc vrátí odvolacímu správnímu orgánu nebo správnímu orgánu 1. stupně. Proti přezkumnému řízení se lze odvolat, neboť je prvoinstančním rozhodnutím.

Přezkumné řízení lze použít i k přezkoumání pokut uložených v blokovém řízení a to pokud došlo při jejich ukládání k porušení § 84 odst. 1 PřesZ.

Obnova řízení je tradičním mimořádným opravným prostředkem, jehož zákonné důvody jsou taxativně stanoveny v § 100 odst. 1 SpŘ a na který je při splnění těchto důvodů právní nárok. Důvodem pro obnovu řízení nemohou být skutečnosti ani důkazy, které v době původního rozhodování ve věci neexistovaly a vznikly až po právní moci rozhodnutí.³⁶

O obnově řízení rozhoduje ten správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni, účastník však může žádost o obnovu podat kterémukoliv orgánu, který ve věci rozhodoval.

³⁶ Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: Přestupkové řízení, Linde Praha, Praha 2009.

Rozhodnutí, kterým bylo řízení obnoveno, má odkladný účinek, vyjma rozhodnutí, které dosud vykonáno nebylo či pokud vykonatelnost nebo jiné účinky rozhodnutí již zanikly.

Proces obnovy přestupkového řízení má dvě stadia. V prvním stadiu správní orgán rozhodne o tom, zda jsou pro obnovu řízení dány důvody a žádosti buď vyhoví či ji zamítne, ve druhém je tvořeno vlastní nové (obnovené) řízení. O obnovení řízení rozhodne správní orgán rozhodnutím.

Přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem je prováděno v rámci správního soudnictví a lze jej uplatnit až po využití řádných opravných prostředků. K přezkoumání je příslušný Krajský soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni. Návrh na přezkoumání se nazývá žaloba a ve věcech přestupků o něm rozhoduje specializovaný samosoudce. Podání žaloby nemá odkladný účinek, pokud však účastník řízení, který žalobu podal, o odklad výkonu rozhodnutí požádá, správní orgán je povinen žádosti vždy vyhovět.

Přezkum rozhodnutí správních orgánů soudy je ovládán principem kasačním, což znamená, že soud napadené rozhodnutí buď zruší (pro nezákonnost či vady řízení) a v opačném případě, tedy není-li žaloba důvodná, ji zamítne.³⁷ Výjimku představuje ust. § 78 odst. 2 SpŘ, podle kterého je možno od trestu upustit či jej snížit, pokud byl uložen ve zjevně nepřiměřené výši a nejsou dány důvody pro zrušení rozhodnutí. Soud je však oprávněn snížit uloženou sankci pouze v mezích zákonem dovolených a rovněž nemůže upustit od uložení sankce, pokud to zákon o přestupcích výslovně vyžaduje.³⁸

Proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví lze uplatnit jen mimořádný opravný prostředek, **kasační stížnost**. Kasační stížnost lze v souladu s § 103 soudního řádu správního podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti, vady řízení, zmatečnosti a nepřezkoumatelnosti, a rozhoduje o ní Nejvyšší správní soud.

3. Přestupky spáchané zejména řidiči

Právní úprava zákona o přestupcích účinná od 1.6.2006 výrazněji propracovala jednotlivé skutkové podstaty dopravních přestupků, což rovněž umožnilo podrobnější úpravu sankcí a jejich odstupňování podle jejich závažnosti a rovněž zavedla bodový systém, který jednotlivé dopravní přestupky bodově ohodnotil. Jednotlivá bodová hodnocení dopravních přestupků

³⁷ Mates P. a kolektiv: Základy správního práva trestního, C.H.Beck, Praha 2010

³⁸ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3.6.2010 sp.zn. 2 As 41/2010-77

této novely jsou uvedeny z důvodu přehlednosti v příloze č. 1 bakalářské práce, v příloze č. 2 je uvedeno bodové hodnocení přestupků účinné od 1.8.2011.

Ustanovení upravující dopravní přestupky je rozdělena do třech odstavců. V následujících kapitolách se budu věnovat přestupkům spáchaným zejména řidiči, vymezených v ust. § 22 odst. 1 PřesZ.

3.1. Přestupky související s technickým stavem vozidla

Přestupku se podle § 22 odst. 1 písm. a) bod 1. PřesZ dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích řídí vozidlo, **na němž v rozporu se zvláštním právním předpisem není umístěna tabulka státní poznávací značky (registrační značky) nebo je umístěna jiná tabulka státní poznávací značky (registrační značky), než která byla vozidlu přidělena** a dále dle § 22 odst. 1 písm. a) bod 2. PřesZ ten, **jehož tabulka státní poznávací značky (registrační značky) je zakryta, nečitelná nebo upravena či umístěna tak, že je znemožněna nebo podstatně ztížena její čitelnost.** Za tento přestupek se obligatorně uloží pokuta od 5 000 Kč do 10 000 Kč a zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku. Právním předpisem upravujícím přidělení a umístění registrační značky je zákon č. 56/2001 Sb. o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně ust. § 7 odst. 1,2 tohoto zákona, resp. jeho prováděcí vyhláška č. 243/2001 Sb., Ministerstva dopravy a spojů o registraci vozidel, ve znění pozdějších předpisů.

Hlavním důvodem doplnění PřesZ zákonem č. 215/2007 Sb. byl zejména fakt, že někteří řidiči motorových vozidel úmyslně odstraňovali tabulky registračních značek, využívali jejich ztrát či je úmyslně zakrývali a to za účelem ztížení identifikace vozidla při páchaní dopravních přestupků nebo dokonce trestných činů. Tato změna PřesZ počet přestupků spáchaných bez registrační značky výrazně zredukovala, bohužel v řadě případů se pachatelé těchto přestupků stali i řidiči, jejichž registrační značka se ztratila, byla odcizena, případně ji nebylo možné umístit na zákonem určené místo. Řidič má v těchto případech povinnost učinit nezbytná opatření, aby nedošlo k případnému ztížení či vyloučení identifikace vozidla a k nápravě vadného stavu. Tím může být např. umístění odpadlé registrační značky na jiné místo vozidla avšak jeho stejnou stranu, nikoliv však za čelní či zadní sklo. Základním opatřením při ztrátě či odcizení by pak mělo být neprodlené ohlášení této skutečnosti příslušnému orgánu a žádost o přidělení nové registrační značky, případně bezodkladné odstranění závady, která řádné umístění registrační značky znemožňovala.

Z výše uvedeného je zřejmé, že právní kvalifikace jednání není zcela jednoznačná. Správní orgán by měl zejména posoudit, do jaké míry byla identifikace vozidla ztížena či znemožněna a na základě výpovědi pachatele přestupku zjistit, zda učinil nezbytná opatření k nápravě vadného stavu. Pokud správní orgán dojde k názoru, že identifikace vozidla nebyla znemožněna ani podstatně snížena její čitelnost, případně že řidič učinil nezbytná opatření k nápravě vadného stavu, jednání by mohlo být kvalifikováno jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. l), PřesZ a to v souvislosti s porušením ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) ProvPoz.³⁹ Z vlastní zkušenosti však vím o případech, kdy správní orgány rozhodovaly v této souvislosti v téže věci a přesto byla právní kvalifikace v rozhodnutí zcela rozdílná.

Podle mého názoru je rovněž nejednoznačná část textu § 22 odst. 1 písm. a) PřesZ, konkrétně formulace „je umístěna jiná tabulka státní poznávací značky (registrační značky), než která byla vozidlu přidělena“. Jedná se zejména o skutečnost, zda je tímto myšlena pouze registrační značka jiných identifikačních znaků, či též značka stejných identifikačních znaků dočasně vytvořená po ztrátě či odcizení (např. na papírový karton či na samolepku) a to právě za účelem umožnění identifikace. Takové jednání by podle mne mělo být následně kvalifikováno méně přísněji, než kdyby toto opatření učiněno nebylo.

Posledním přestupkem, souvisejícím s technickým stavem vozidla, je dle § 22 odst. 1 písm. a) bod 3. PřesZ řízení vozidla, které **je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích (dle zákona č. 56/2001 Sb. o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů) tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích.** Skutková podstata tohoto přestupku je upravena poměrně obecně a dává tedy správnímu orgánu širší možnost správního uvážení. Při řešení těchto přestupků je úkolem správního orgánu zejména posouzení, zda řízené vozidlo bylo pouze technicky nezpůsobilé a kvalifikovat tak přestupek dle § 22 odst. 1 písm. l) PřesZ, za který se uloží pokuta od 1500 do 2500 Kč, či zda jsou při řízení vozidla bezprostředně ohroženi jiní účastníci silničního provozu a přestupek lze kvalifikovat § 22 odst. 1 písm. a) bod 3. PřesZ, za který se uloží pokuta od 5 000 Kč do 10 000 Kč a zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku. Zákonným podkladem pro toto rozhodování je zejména odkaz § 5 odst. 1 písm. a) ProvPoz na § 37 zákona č. 56/2001 Sb. o a na § 36 prováděcí vyhlášky 341/2002 Sb. Ministerstva

³⁹ Metodické stanovisko Ministerstva dopravy zn. 754/2008-160-OST/1 k aplikaci § 22 odst. 1 písm. a) bod 1 a 2 zákona č. 200/1990 Sb.

dopravy a spojů o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích tohoto zákona. Jsou-li dle ustanovení § 36 tohoto zákona na vozidle závady, které ohrožují bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, nesmí být vozidlo užito v provozu na pozemních komunikacích, s výjimkou nouzového dojetí dle § 5 odst. 1 písm. e) ProvPoz.

Mezi ohrožující závady se řadí:

1) závadou v osvětlení vozidla je vždy,

a) nesvítlí-li potkávací nebo brzdové nebo zadní obrysové světlo alespoň na straně přivrácené do středu vozovky,

b) nelze-li přepnout dálková světla na potkávací,

c) způsobují-li světlometry oslnění,

d) jsou-li dodatečně namontovány nebo upraveny svítilny svítící dopředu nepřerušovaně světlem jiné barvy než bílé, kromě předních svítlen do mlhy žluté barvy a dozadu nepřerušovaně svítící světlem jiné barvy než červené,

e) jsou-li chybně zapojeny svítilny nebo chybně propojeny svítilny tažného vozidla a přípojného vozidla

2) závadou v zasklení vozidla je vždy,

a) prasklé nebo poškozené čelní sklo ve stírané ploše o velikosti větší než 20 mm,

b) zatemnění čelního skla na propustnost zjevně nižší než 75 % nebo zatemnění předního bočního skla na propustnost zjevně nižší než 70 %

3) závadou na výfukovém potrubí vozidla je vždy netěsnost nebo neúplnost výfukového potrubí nebo zjevný zásah do tohoto potrubí mající vliv na vnější hluk vozidla

4) závadou na karoserii vozidla nebo na jeho podvozku je vždy poškození nebo deformace karoserie nebo podvozku, včetně řízení a brzd, které může bezprostředně ohrozit bezpečnost provozu na pozemních komunikacích

5) závadou, která má vliv na znečišťování životního prostředí, je vždy zjevné unikání paliva, oleje nebo mazacích tuků

6) závadou podle odstavce 1 na pneumatikách vozidla je vždy,

a) je-li hloubka dezénu hlavních dezénových drážek nebo zářezů menší než 1,6 mm u vozidel všech kategorií a u mopedů menší než 1,0 mm,

b) obnažuje-li trhlina nebo poškození pláště pneumatiky na jejím vnějším obvodu (oblast koruny, ramene, boku a patky) kostru pneumatiky nebo ji narušují,

c) jsou-li namontovány pneumatiky různého rozměru na téže nápravě, nejde-li o nouzové dojetí

7) závadou je vždy překročení největší povolené hmotnosti vozidla nebo překročení největších povolených rozměrů vozidla nebo jízdní soupravy, není-li vozidlo v režimu zvláštního užívání pozemní komunikace podle zvláštního právního předpisu

8) závadou podle odstavce 1, která se týká spojení dvou nebo více vozidel do jízdní soupravy, je vždy porušení požadavků na vzájemné zapojení vozidel do jízdních souprav

9) jsou-li na vozidle závady na brzdovém systému, které znemožňují nebo by mohly znemožnit účinně zastavit vozidlo (například prasklé brzdové hadice) nebo hrubé závady na řídicím ústrojí (například zjevné deformace a nadměrné vůle), je vozidlo nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích.

Samotné zjištění některé z těchto závad však nemusí být zcela jistě důvodem jednoznačného naplnění skutkové podstaty přestupku dle § 22 odst. 1 písm. a) bod 3. PřesZ a je dále třeba, aby správní orgán posoudil, zda a jak tato konkrétní situace bezprostředně ohrožovala jiné účastníky.

3.2. Přestupky související s požitím alkoholu a jiných návykových látek

Přestupku se podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) PřesZ dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích **řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem.** Pokuta se v tomto případě uloží v rozpětí od 10 000 do 20 000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku. Schválenou novelou zákona o silničním provozu⁴⁰ již nejsou uděleny body za obsah alkoholu u řidiče 0,3 promile a méně a spodní hranice pokuty činí 2500 Kč.

Podle ust. § 22 odst. 1 písm. c) PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích **řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, kterou si přivodil požitím alkoholu či jiné návykové látky.** Toto jednání je však nutné v první řadě posuzovat jako přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 trestního zákoníku, za který hrozí trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitá pokuta a zákaz činnosti. Pouze v případě, že orgány činné v trestním řízení neshledají

⁴⁰ Zákon č. 133/2011 Sb. účinný od 1.8.2011

v jednání řidiče naplnění znaků trestného činu naplňujících společenskou nebezpečnost, by bylo možno toto jednání posoudit jako přestupek dle výše uvedeného ustanovení.

Posledním přestupkem souvisejícím s požitím alkoholu a jiných návykových látek je ust. § 22 odst. 1 písm. d) PřesZ, kterého se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích **se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.** Za přestupky dle § 22 odst. 1 písm. c) a d) PřesZ se uloží pokuta od 25 000 do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let.

Základním předpokladem pro dokazování požití alkoholu je co nejpřesnější stanovení hladiny alkoholu v krvi. Od 1.1.2009 nabyl účinnosti zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, podle kterého je možno za platné považovat orientační vyšetření podle § 2 písm. l) a odborné lékařské vyšetření dle § 2 písm. m).

Orientační vyšetření spočívá v provedení dechové zkoušky a to pomocí analyzátoru alkoholu v dechu schváleného a ověřeného Českým metrologickým institutem. V souladu s metodikou tohoto orgánu⁴¹ je po provedení první dechové zkoušky, která je pozitivní, nutné provést po minimálně 5 minutách druhou dechovou zkoušku, která potvrdí první výsledek. Rozdíl naměřených hodnot nesmí přesáhnout 10 %, pokud se tak stane, je třeba po dalších 5 minutách provést třetí zkoušku. Pokud se tato situace opět zopakuje, je na uvážení orgánu provádějícího orientační vyšetření, zda osobu nevyzvat k lékařskému vyšetření a tedy k odběru biologického vzorku. Pro případy, kdy bylo provedeno pouze orientační vyšetření a nikoliv následné odborné lékařské vyšetření, bylo třeba vyjasnit otázku přesnosti dechových analyzátorů a způsob přepočtu naměřených hodnot na objektivně prokázané množství alkoholu v krvi řidiče. Východiskem je odborný posudek vypracovaný Českým metrologickým institutem s následujícími přepočty:

Údaje alkoholu v dechu z analyzátoru:

0,00 – 0,24 promile
0,25 – 0,54 promile
0,55 – 1,26 promile
1,27 promile a více

Přepočet na limity stanovené právními předpisy:

méně či rovno 0,20 promile (negat. zkouška)
více než 0,20 a méně či rovno 0,30 promile
více než 0,30 a méně než 1,00 promile
1,00 promile a více

⁴¹ Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátor alkoholu v dechu č.114 MP-C008-08.

Pokud tedy policista provedením orientační dechové zkoušky naměří hodnotu nižší než 0,24 promile a podezřelý řidič nepřizná požití alkoholu před jízdou nebo v jejím průběhu a není tedy dáno podezření ze spáchání přestupku, věc ve smyslu ust. § 58 odst. 3 písm. b) PřesZ odloží.

Odborné lékařské vyšetření spočívá v odběru biologického materiálu, obvykle krve a v následném vyšetření vzorku krve dvěma na sobě nezávislými laboratorními metodami, z nichž jednou musí být metoda plynové chromatografie a druhou např. Widmarkova metoda. Metodu plynové chromatografie je třeba provést u jednoho vzorku krve nejméně dvakrát, ověřovací druhou zkoušku jednou. Za pozitivní průkaz požití alkoholu se považuje hladina etylalkoholu v krvi vyšší než 0,2 promile, která byla stanovena metodou plynové chromatografie.⁴²

V případě, že výsledné hodnoty orientační dechové zkoušky nebo odborného lékařského vyšetření jsou menší, než které je možno považovat za prokazatelné a podezřelý řidič nepřizná požití alkoholu před jízdou nebo v jejím průběhu, správní orgán zpravidla rozhodne o zastavení řízení o přestupku, případně věc před zahájením řízení odloží. Stejně postupuje v případě, pokud je orientační vyšetření pozitivní, ale následné odborné vyšetření nižší než prokazatelné hodnoty.

Pro posouzení skutku přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 TrZ stačí, pokud bude obsah alkoholu v krvi řidiče vyšší než 1 promile, neboť dle poznatků lékařské vědy není žádný řidič schopen s takovým množstvím alkoholu v krvi bezpečně řídit motorové vozidlo. Obecně však lze říci, že nezáleží přímo na množství požitého alkoholu, neboť působení alkoholu v organismu je individuální, ale rozhodující je stupeň ovlivnění vyjádřený stavem vylučujícím způsobilost k výkonu určité činnosti. Proto může být stav vylučující způsobilost u řidiče dán i při dosažení nižších hodnot alkoholu v krvi. Důkazem o míře ovlivnění obviněného alkoholem a snížení jeho řidičských schopností je zejména znalecký posudek, případně svědecké výpovědi spolujezdců, policistů a jiných osob, například lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření, jakož i svědecké výpovědi o chování obviněného, event. i o způsobu jeho jízdy apod.⁴³

Ještě se v krátkosti zmíním o zjišťování přítomnosti jiných návykových látek v těle než je alkohol. Ačkoliv zákon o přestupcích mezi nimi nečiní žádný rozdíl, působení těchto látek

⁴² Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.9.2010 sp.zn. 8 As 59/2010-78.

⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.5.2009 sp. zn. 3 Tdo 509/2009.

v těle je odlišné. Jejich užití je totiž v organismu zjistitelné nejen po požití, ale i po několika dnech či týdnech a podezřelá osoba již nemusí být pod jejím vlivem. Právě z těchto důvodů je někdy pro správní orgán poměrně složité prokázat, zda řidič ovlivněn byl či nikoliv, či zda dokonce nebyl ve stavu vylučujícím způsobilost.

Pro zjištění návykových látek používají policisté orientační testy a to pro analýzu slin a stěrů sliznic. Protože však nemohou být použity jako důkaz, jsou spíše orientačními prostředky pro provedení dalšího úkonu, provedení odběru biologického materiálu, jehož účelem je co nejpřesnější zjištění množství látky v organismu. Ze zjištěných hodnot následně znalec z oboru toxikologie stanoví, s jakým množstvím alkoholu je možné je srovnat. Z tohoto zjištění je poté možno určit, zda byla naplněna skutková podstata přestupku, případně přečinu či zda ke spáchání přestupku nedošlo.

3.3. Přestupky související se způsobilostí k řízení vozidel

Podle ust. § 22 odst. 1 písm. e) bod 1, PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích řídí motorové vozidlo a **není držitelem příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění**. Toto ustanovení je navazujícím na ust. § 3 odst. 3 písm. a) ProvPoz, ve kterém se uvádí, že motorové vozidlo může řídit pouze osoba, která je držitelem příslušného řidičského oprávnění dle § 81 téhož zákona. Uvedeného přestupku se osoba dopustí, pokud ji příslušná skupina či podskupina řidičského oprávnění nikdy nebyla udělena, řidičského oprávnění se vzdala, řidičské oprávnění ji bylo pro ztrátu způsobilosti odňato či řidičské oprávnění pozbyla. K pozbytí řidičského oprávnění dochází přímo ze zákona a to buď v souvislosti s dosažením 12 bodů v bodovém hodnocení řidičů nebo s pravomocně uloženou sankcí či trestem zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení motorových vozidel. Právě u posledně jmenovaného způsobu ztráty řidičského oprávnění často dochází k situaci, kdy řidič po uplynutí vykonání sankce či zákazu činnosti si není vědom skutečnosti, že řidičské oprávnění pozbyl a že je povinen požádat příslušný správní orgán o vrácení řidičského oprávnění a bez zjevného úmyslu porušit zákon začne řídit motorové vozidlo. Při případné silniční kontrole provedené po uplynutí např. několika měsíců, je však toto jednání kvalifikováno podle výše uvedeného zákona a přestupci se uloží pokuta 25 000 až 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Domnívám se, že ačkoliv pro ostatní výše jmenované skutky je výše sankcí odpovídající, neboť jsou vysoce společensky škodlivé, v případě této nedbalosti či nevědomosti se mi jeví jako zcela neadekvátní.

Totožná sankce je také ukládána za přešupek dle ust. § 22 odst. 1 písm. e) bod 5 PřesZ, kterého se dopustí ten, kdo **pozbyl jako řidič, který je držitelem řidičského průkazu Evropských společenství, řidičského průkazu vydaného cizím státem, mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem, právo k řízení motorových vozidel na území České republiky**. Pachatelem tohoto přešupku může být pouze cizí státní příslušník a pozbyt právo k řízení lze dvojím způsobem.

V první řadě se tak stane v případě, že řidič dosáhne celkového počtu 12 bodů v bodovém hodnocení. Tento řidič nemůže pozbyt řidičské oprávnění, neboť mu nebylo uděleno příslušnými orgány České republiky, ale dle § 123c odst. 7 ProvPoz pozbývá právo k řízení motorového vozidla na území České republiky po dobu jednoho roku. Rozhodným dnem, od kterého počíná běžet lhůta jednoho roku, je den uložení pokuty v blokovém řízení nebo nabytí právní moci rozhodnutí o přešupku nebo trestném činu, na jehož základě řidič dosáhl celkového počtu 12 bodů. O dosažení 12 bodů je vyzooměn řidič a ministerstvo, které o pozbytí práva k řízení vyzoomí orgán, který řidičský průkaz vydal.

Druhou možností, jak pozbyt uvedeného práva, je nesplnění povinnosti dle ust. § 116 odst. 3 ProvPoz. Tímto ustanovením je občanu České republiky nebo cizinci, který není příslušníkem státu Evropské unie a který má na území České republiky trvalý pobyt nebo přechodný pobyt na dlouhodobé vízum na dobu delší než 1 rok, dána povinnost požádat příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností o vydání řidičského průkazu výměnou za řidičský průkaz vydaný cizím státem do 3 měsíců ode dne návratu do České republiky, jde-li o občana České republiky, nebo ode dne právní moci povolení trvalého pobytu nebo přechodného pobytu na dlouhodobé vízum, jde-li o cizince, který není příslušníkem státu Evropské unie. Postih za nesplnění této povinnosti je dle mého názoru velmi nepřiměřený a to zejména s ohledem na jeho nízkou společenskou nebezpečnost.

Za další přešupky souvisejícími se způsobilostí k řízení vozidel dle § 22 odst. 1 písm. e) bod 2 až 4 PřesZ se uloží pokuta 5 000 až 10 000 Kč a zákaz činnosti do šesti měsíců do jednoho roku.

Z obsahu ust. § § 22 odst. 1 písm. e) bod 2 PřesZ vyplývá, že se tohoto přešupku dopustí ten, kdo řídí vozidlo a **byl mu zadržén řidičský průkaz**. Skutková podstata přešupku je naplněna porušením § 118b odst. 2 ProvPoz, dle kterého nesmí držitel řidičského průkazu po dobu jeho zadržéní řídit motorové vozidlo. K zadržéní řidičského průkazu je oprávněn příslušník Policie České republiky dle ust. § 118b odst. 1 ProvPoz a to z důvodů porušení

nejzávažnějších právních předpisů, které jsou taxativně vymezeny v ust. § 118a odst. 1 písm. a) až h) citovaného zákona. Zadržení řidičského oprávnění není obligatorní.

Důvodem zadržení řidičského průkazu je, jestliže řidič:

- a) je podezřelý, že bezprostředně předtím zavinil dopravní nehodu, při které došlo k usmrcení nebo těžké újmě na zdraví,
- b) ujel z místa dopravní nehody, na které měl bezprostředně předtím účast a kterou byl povinen oznámit policii podle § 47 odst. 3 písm. b),
- c) řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,
- d) se odmítl na výzvu policisty podrobit dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem,
- e) se odmítl na výzvu policisty v případě, že dechová zkouška podle písmene d) byla pozitivní, podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,
- f) se odmítl na výzvu policisty podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn jinou návykovou látkou, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,
- g) řídil motorové vozidlo, aniž by byl držitelem řidičského oprávnění příslušné skupiny nebo podskupiny,
- h) řídil motorové vozidlo, přestože mu byl soudem uložen trest nebo správním orgánem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.

Řidiči, jemuž byl řidičský průkaz zadržen, je policistou vydáno potvrzení o zadržení řidičského průkazu. Oznámení o zadržení spolu se zadrženým řidičským průkazem je policie povinna bezodkladně oznámit a odeslat příslušnému správnímu orgánu k projednání přestupku, v důsledku kterého byl řidičský průkaz zadržen. Řízení o zadržení řidičského průkazu do meritorního rozhodnutí musí správní orgán zahájit do 5 pracovních dnů od doručení. Jestliže rozhodne o zadržení řidičského průkazu do doby pravomocného rozhodnutí ve věci, oznámí tuto skutečnost příslušnému registru řidičů a zadržený řidičský průkaz postoupí k úschově. V opačném případě je povinen zadržený řidičský průkaz vrátit jeho držiteli. Doba, po kterou byl řidičský průkaz zadržen, se započítává do doby výkonu sankce nebo trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel.⁴⁴

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.2008 sp.zn. 5 As 77/2008-68.

Přestupku se podle § 22 odst. 1 písm. e) bod 3 PřesZ dopustí ten, kdo řídí motorové vozidlo a **není držitelem platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče**. Osobou podezřelou ze spáchání tohoto přestupku je tedy řidič, který nikdy nebyl držitelem platného osvědčení či kterému platnost tohoto osvědčení skončila. Povinnost mít při řízení u sebe průkaz profesní způsobilosti je dána ust. § 6 odst. 9 ProvPoz a taxativní výčet řidičů, kteří jsou povinni se zdokonalovat v odborné způsobilosti je stanoven v § 46 odst. 2 zák. č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel, ve znění pozdějších předpisů. Skutkovou podstatu tohoto přestupku však řidič naplní pouze v případě, že není držitelem platného osvědčení profesní způsobilosti, nikoliv tím, že jej nemá při řízení u sebe.⁴⁵ Jsem přesvědčen se, že by právní předpis měl výrazněji rozlišovat, zda řidič osvědčení nikdy nevlastnil či zda jeho platnost uplynula např. před několika dny.

Posledním přestupkem souvisejícím se způsobilostí k řízení vozidel je ust. § 22 odst. 1 písm. e) bod 3 PřesZ, kterého se dopustí ten, kdo řídí motorové vozidlo a **nemá platný posudek o zdravotní způsobilosti podle zvláštního právního předpisu**. Tímto právním předpisem se rozumí § 87 a § 87a ProvPoz. V jednotlivých odstavcích a písmenech tohoto právního předpisu je podrobně uvedeno, kteří řidiči a za jakých podmínek jsou povinni absolvovat pravidelné lékařské prohlídky a dopravně psychologické vyšetření. Pro naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je rovněž zásadní, zda v okamžiku prováděné silniční kontroly je řidič držitelem platného posudku o zdravotní způsobilosti, lhotejno, zda jej má zrovna u sebe či nikoliv.⁴⁶ Posudek vydává posuzující lékař po zhodnocení zdravotního stavu řidiče. V příloze č. 3 vyhlášky č. 277/2004 Sb., o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel jsou uvedeny nemoci, vady nebo stavy, které vylučují nebo podmiňují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel. Lékař tuto přílohu respektuje při všech prohlídkách řidičů, ať už před nástupem budoucího řidiče do autoškoly nebo při prohlídkách řidičů, včetně řidičů seniorů. Právě u seniorů provádí obvykle zdravotní prohlídku pouze praktický lékař, což podle mne občasně vede k situaci, že tento posudek obdrží i ne zcela způsobilé osoby.

3.4. Přestupky související s dopravní nehodou

Dopravní nehoda je dle § 47 odst. 1 ProvPoz událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2009 sp.zn. 9 As 7/2009-76.

⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.5.2010 sp.zn. 1 As 33/2010-67.

souvislosti s provozem vozidla v pohybu. Povinnosti řidiče, který měl účast na dopravní nehodě a ostatních účastníků dopravní nehody, jsou vymezeny v ust. § 47 odst. 2 až 5 ProvPoz.

Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. h) PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích **způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví**. Subjektem tohoto přestupku může být kterýkoliv účastník silničního provozu, který poruší zákonem stanovená pravidla. Pro správnou právní kvalifikaci je zejména důležité z intenzity zranění zjistit, zda došlo k přestupku či k trestnému činu těžké ublížení na zdraví z nedbalosti či ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 a § 148 TrZ). Významné je tedy vymezení pojmu ublížení na zdraví (§ 122 odst. 1 TrZ), při jehož posuzování je nutné přihlídnout k délce pracovní neschopnosti a délce léčení, ale též k dalším okolnostem, zejména jakými příznaky, bolestmi nebo obtížemi, v jaké intenzitě a po jakou dobu se poranění poškozeného projevovalo, jaké lékařské ošetření si vyžádalo. Při posuzování újmy na zdraví je třeba zvažovat i to, zda tyto potíže odpovídaly lékařskému nálezu a znaleckému posudku. Soudní praxe i při zvažování všech dalších kritérií přesto vychází z toho, že znesnadnění obvyklého způsobu života postiženého, popř. pracovní neschopnost, musí trvat nejméně sedm dní.⁴⁷ V některých případech je též možné, že intenzita zranění nedosáhne na základě lékařských zpráv či posudků požadované výše a přestupek je poté nutno kvalifikovat podle ust. § 22 odst. 1 písm. l) PřesZ. Je tedy povinností správního orgánu, aby zjistil přesně a úplně stav věci a opatřil si všechny potřebné podklady pro rozhodnutí.

Pokud byl tento přestupek spáchán mezi osobami blízkými, je možné jej projednat jen na návrh postižené osoby.

Za přestupek podle § 22 odst. 1 písm. h) PřesZ se uloží pokuta od 25 000 do 50 000 Kč a současně zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Ačkoliv jsou sankce poměrně výrazné, odrážejí vysokou společenskou škodlivost daného jednání.

Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. i) PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích způsobí **dopravní nehodu, při které je způsobena na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí hmotná škoda převyšující zřejmě částku 100 000 Kč**. Pojem zřejmě převyšující lze vyložit tak, že o její výši není pochybnost a je na první pohled jasná. Určení výše škody je však podle mne pro řadu řidičů velmi obtížné, či dokonce nemožné.

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.10.2002 sp. zn. 5 TDO 775/2002.

Naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku může být spojeno i s jiným konkrétním porušením silničního zákona spáchaného v jednočinném souběhu, které může být závažnější než způsobení dopravní nehody bez zranění a správní uvážení orgánu, který v této věci rozhoduje, je tedy velmi důležité.

Pokud ke škodě zřejmě převyšující částku 100 000 Kč dojde při dopravní nehodě, jehož účastníkem je pouze jediné vozidlo, na kterém je tato škoda způsobena a není poškozeno např. svodidlo, dopravní značka apod., přestupek lze kvalifikovat pouze podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. l) PřesZ. Důležité při tom není, zda je poškozené vozidlo a přepravované věci ve vlastnictví řidiče či nikoliv.⁴⁸

Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. j) PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích **při dopravní nehodě, při které byla způsobena na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí pouze hmotná škoda 100 000 Kč a nižší nebo při které došlo k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace, neprodleně nezastaví vozidlo a neprokáže totožnost navzájem včetně sdělení údajů o vozidle, nebo odmítne sepsat společný záznam o dopravní nehodě nebo nedovoleně opustí místo dopravní nehody nebo se neprodleně nevrátí na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody.**

Skutková podstata přestupku je v tomto případě vymezena nesplněním povinností dle § 47 ProvoZ. Pokud nemá účastník dopravní nehody povinnost hlásit ji policii, přestupku se dopustí tím, že vozidlo po nehodě neprodleně nezastaví, neprokáže si s druhým účastníkem navzájem totožnost nebo odmítne sepsat společný záznam o dopravní nehodě.⁴⁹ Jestliže účastník dopravní nehody má povinnost ji policii ohlásit, přestupku se dopustí, pokud opustí místo dopravní nehody nebo se po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení nehody se na toto místo neprodleně nevrátí.

Přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. k) PřesZ se dopustí ten, kdo **při dopravní nehodě podle písmene i) se dopustí jednání uvedeného v písmenu j).** Rozdíl od výše uvedeného přestupku je tedy dán pouze výší škody.

Za přestupky dle § 22 odst. 1 písm. i), písm. j) a písm. k) PřesZ se uloží pokuta od 2 500 do 5 000 Kč. Při jeho opakovaném spáchaní v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících se k této pokutě ukládá obligatorně zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců. Jelikož není v zákoně pamatováno u tohoto přestupku na výši sankce v blokovém řízení,

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3.6.2010 sp.zn. 2 As 38/2010-70.

⁴⁹ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.3.2010 sp.zn. 1 As 12/2010 - 79.

z obecné teorie lze dovodit, že v souladu s ust. § 13 odst. 2 PřesZ může být uložena pokuta v maximální výši 1000 Kč,⁵⁰ samozřejmě pouze v případě, že se nejedná o zmíněnou recidivu. Jednotlivé přestupky jsou též rozlišeny počtem ukládaných bodů.

Hranice 1000 Kč v blokovém řízení je vzhledem ke společenské nebezpečnosti těchto přestupků nedostatečná a to zejména v porovnání s některými jinými přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Policisté často nemají vůli projednat takto závažné jednání uložením pokuty v tak nízké výši a dochází k posouvání z blokového řízení do řízení správního, tedy k dalšímu zatěžování správních orgánů. Řešením by bylo stanovení vyšší sankce pro blokové řízení.

3.5. Závažná porušení pravidel silničního provozu

Závažným porušením rozumíme přestupky vymezené v § 22 odst. 1 písm. f) bod 1. až 11., za které jsou kromě sankcí obligatorně ukládány i body do bodového hodnocení v registru řidičů. Výjimkou je pouze bod 11., za který se uloží pouze sankce od 5000 do 10000 Kč, případně bloková pokuta do 1000 Kč.

Přestupku se podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 1. PřesZ dopustí ten, kdo **při řízení drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení** a naplnění skutkové podstaty vychází z porušení ust. § 7 odst. 1 písm. c) ProvPoz. Mezi taková zařízení lze řadit např. diktafon, fotoaparát, videokameru apod.⁵¹ Subjektem přestupku může být kterýkoliv řidič, tedy např. i cyklista, kterému se však body nepřipisují.

Zadokumentování uvedeného přestupku bývá při běžném provozu ve většině případů složité a z těchto důvodů řidiči často zavinění odmítají. Důkazním prostředkem však následně může být pouze svědecká výpověď policistů podložená oznámením o přestupku.⁵² Osobně se domnívám, že při řízení vozidla by měly obě ruce zůstat volné, neboť např. pád nedopalku cigarety byl příčinou některých dopravních nehod a proto by mohlo být v zákoně zakázáno držení jakýchkoliv předmětů při řízení. Z provedených dopravních výzkumů také vyplývá, že telefonování obecně, i za použití tzv. „hands-free“ sady nejen výrazně snižuje koncentraci, ale zároveň prodlužuje reakční dobu řidiče. Za uvážení by tedy rozhodně stál též úplný zákaz telefonování při řízení. Překvapivé tedy pro mne je snížení počtu ukládaných bodů.

⁵⁰ Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.1.2009 sp.zn. 5 As 16/2008 - 68.

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.5.2011 sp.zn. 5 As 77/2010-156.

⁵² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2008 sp.zn. 1 As 64/2008- 42.

Za přestupek se uloží pokuta od 1500 do 2500 Kč, v blokovém řízení 1000 Kč.

Rychlost jízdy je v zákoně o silničním provozu upravena v ust. § 18 a také v několika speciálních ustanoveních tohoto zákona. Pro jízdu v obci je povolena nejvyšší rychlost 50 km.h⁻¹, jde-li o dálnici či silnici pro motorová vozidla nejvýše 80 km.h⁻¹. Mimo obec smí jet řidič motorového vozidla o max. hmotnosti nepřevyšující 3500 kg a autobusu rychlostí nejvýše 90 km.h⁻¹, na dálnici a silnici pro motorová vozidla nejvýše 130 km.h⁻¹. Řidič jiného motorového vozidla smí jet nejvýše 80 km.h⁻¹. Při použití sněhových řetězů je nejvyšší dovolená rychlost sjednocená pro všechny druhy motorových vozidel a to na 50 km.h⁻¹.

Speciálním ustanovením upravující nejvyšší dovolenou rychlost je např. jízda v obytné či pěší zóně, kde je povolena nejvyšší rychlost 20 km.h⁻¹, či jízda přes železniční přejezd. Ve vzdálenosti 50 metrů před ním a při jeho přejíždění je povoleno jet rychlostí nejvýše 30 km.h⁻¹, pokud svítí přerušované bílé světlo zabezpečovacího zařízení, smí řidič ve vzdálenosti 50 metrů před železničním přejezdem a při jeho přejíždění jet rychlostí nejvýše 50 km.h⁻¹. Rychlost jízdy lze rovněž místní úpravou na pozemní komunikaci snížit či zvýšit a to nejvýše o 30 km.h⁻¹.

Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 2. PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo **při řízení vozidla překročí nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou zákonem o silničním provozu nebo dopravní značkou v obci o 40 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 50 km.h⁻¹ a více**. Za uvedené jednání se uloží pokuta od 5000 do 10000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do 1 roku. S ohledem na zákaz činnosti je možnost blokového řízení vyloučena.

Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 3. PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo **při řízení vozidla překročí nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou zákonem o silničním provozu nebo dopravní značkou v obci o 20 km.h⁻¹ a více nebo mimo obec o 30 km.h⁻¹ a více**. Za uvedené jednání se uloží pokuta od 2500 do 5000 Kč, v blokovém řízení 2500 Kč. Při jeho opakovaném spáchání v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících se k této pokutě ukládá obligatorně zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců.

A konečně dle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 4. PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo **při řízení vozidla překročí nejvyšší dovolenou rychlost stanovenou zákonem o silničním provozu nebo dopravní značkou v obci o méně než 20 km.h⁻¹ nebo mimo obec o méně než 30 km.h⁻¹**. Za uvedené jednání se uloží pokuta od 1500 do 2500 Kč, v blokovém řízení 1000 Kč.

Je třeba mít na zřeteli, že překročení nejvyšší povolené rychlosti je nejčastějším dopravním přestupkem a zároveň dlouhodobě podle dopravních statistik nejčastější příčinou

vzniku dopravních nehod. Dodržování nejvyšší povolené rychlosti jízdy řidičem však samo o sobě ještě neznamená, že se jedná o rychlost přiměřenou, neboť řidič je také povinen rychlost přizpůsobit zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu, stavu pozemní komunikace a též povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které může předvídat. Nižší rychlost snižuje nejen materiální škody, ale zejména zmírňuje následky způsobené na životě a zdraví osoby, i když je třeba brát v potaz také konstrukci současných vozidel, významně zaměřenou na pasivní bezpečnost posádky.

Zákon o silničním provozu mimo povinnosti dodržovat nejvyšší povolenou rychlost též řidiči výslovně zakazuje náhle snížit rychlost jízdy nebo náhle zastavit, pokud to nevyžaduje bezpečnost provozu a rovněž omezovat plynulost silničního provozu, zejména bezdůvodně pomalou jízdou a pomalým předjížděním.

K měření rychlosti je na základě zákona oprávněna pouze Policie České republiky a městská či obecní policie, ta však pouze na místech schválených Policií ČR a v úsecích označených dopravními značkami „Měření rychlosti“ a „Konec měření rychlosti“. Tato činnost nemůže být přenesena na jiné soukromoprávní subjekty.⁵³ Povinnost obecní policie označit úsek výše uvedenými dopravními značkami byla novelou silničního zákona, tedy zákonem č. 133/2011 Sb., zrušena, což je podle mého názoru správné, protože neexistuje žádné logické zdůvodnění pro rozdíl v měření rychlosti mezi Policií ČR a obecní policií. Stejně diskutabilní je uložení povinnosti obecní policie nechat si schvalovat stanoviště měření.

Při samotném projednávání přestupků vztahujících se k překročení nejvyšší povolené rychlosti se příslušné správní orgány setkávají s různými projevy nesouhlasu řidičů se spáchaným přestupkem. Jedním z příkladů je například odvolání se na nefunkčnost rychloměru vozidla. V této souvislosti z rozsudku Nejvyššího správního soudu vyplývá, že nefunkční rychloměr nezbavuje odpovědnosti řidiče vozidla z přestupku, neboť tento druh přestupku může být spáchán i z nedbalosti. Důvody, které vedly řidiče k překročení nejvyšší povolené rychlosti, mohou být zohledněny pouze ve výši ukládané sankce za toto jednání, pokud zákon tuto možnost umožňuje.⁵⁴ Tuto možnost v plné míře konečně umožňuje novela zákona, kde se mohou v plné míře uplatnit kritéria pro sankce dle ust. § 12 PřesZ. Další častou argumentací je domnělá nezákonnost důkazu, který byl pořízen měřicím zařízením z policejního vozidla v civilním provedení, které, přestože též překročilo při měření

⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2008 sp.zn. 1 As 12/2008-67.

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2009 sp.zn. 1 As 73/2009-78.

maximální povolenou rychlost, nemělo zapnuto výstražné zařízení. V tomto případě Krajský soud v Ostravě ve svém rozhodnutí uvedl, že se nejedná o nezákonný důkaz, neboť překročení nejvyšší povolené rychlosti je v těchto případech nezbytné k plnění úkolů Policie ČR dle § 18 odst. 9 ProvPoz.⁵⁵

Dalším závažným přestupkem je jízda na signál „Stůj“. Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 5. PřesZ se tohoto přestupku dopustí ten, kdo při řízení vozidla **nezastaví vozidlo na signál, který mu přikazuje zastavit vozidlo podle zákona o silničním provozu nebo na pokyn "Stůj" daný při řízení provozu na pozemních komunikacích osobou oprávněnou k řízení tohoto provozu podle téhož zákona.**

V prvním případě je tedy tento přestupek spáchán nezastavením vozidla na signál k zastavení provedený oprávněnou osobou uvedenou v ust. § 79 odst. 1 ProvPoz a to zákonem stanoveným způsobem (§ 79 odst. 2 ProvPoz) a nezastavením vozidla na signál s červeným světlem „Stůj!“ před dopravní značkou „Příčná čára souvislá“, „Příčná čára souvislá se symbolem Dej přednost v jízdě!“ a „Příčná čára souvislá s nápisem STOP“, a kde taková dopravní značka není, před světelným signalizačním zařízením. V případě druhém je přestupek spáchán nezastavením vozidla na signál „Stůj!“, který je dán pokynem oprávněné osoby při řízení provozu (§ 75 ProvPoz). Pokud oprávněná osoba řídí provoz na křižovatce, řidič je povinen zastavit před hranicí křižovatky.

Znamení k zastavení se musí dávat včas s ohledem na okolnosti provozu, zejména aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti silničního provozu. Z jedoucího vozidla lze zastavovat vozidlo i rozsvícením nápisu „STOP“ ze směru jízdy zastavovaného vozidla a to zepředu i zezadu.

Za uvedená jednání se uloží pokuta od 2500 do 5000 Kč, v blokovém řízení 2500 Kč. Při jeho opakovaném spáchání v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících se k této pokutě ukládá obligatorně zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců.

V souvislosti s tímto přestupkem je zajímavý nálezk ombudsmana, který na základě podaného podnětu konstatoval, že obecní či městská policie může v blokovém řízení postihovat řidiče pouze za rychlost jízdy, nedovolené stání a zákaz vjezdu a sankce za nezastavení na červený signál „Stůj!“ ukládá v rozporu se zákonem. Tento nálezk již byl odeslán příslušným úřadům, ale k rozhodnutí v této věci zatím nedošlo, takže obecní či městská policie stále ukládá pokuty za tento druh přestupku.

⁵⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26.2.2010 sp.zn. 58 Ca 46/2009-37.

Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f), bod 6. PřesZ se přestupku řidič dopustí tím, že **neumožní chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejítí vozovky nebo nezastaví vozidlo před přechodem pro chodce v případech, kdy je povinen tak učinit, nebo ohrozí chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou odbočuje, nebo ohrozí chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání.**

Jak již vyplývá ze samotného znění tohoto ustanovení zákona, skutkovou podstatu přestupku lze spáchat třemi způsoby. V prvním případě se jedná o povinnost řidiče dle ust. § 5 odst. 1 písm. h) ProvPoz umožnit chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejítí vozovky. Proto se musí k přechodu pro chodce přibližovat takovou rychlostí, aby případně mohl vozidlo před přechodem pro chodce zastavit. Řada chodců si však tuto povinnost řidiče vykládá jako absolutní přednost na přechodu pro chodce, přestože dle § 54 odst. 3 ProvPoz nesmí chodec vstoupit na přechod pro chodce či na vozovku bezprostředně před blížícím se vozidlem. Je to dáno zejména mediální masáží z doby počátku účinnosti silničního zákona a takový výklad a následné jednání může být příčinou vážné dopravní nehody. V současné době se však za viníka takové dopravní nehody považuje většinou řidič vozidla, neboť se k přechodu pro chodce neblížil takovou rychlostí, aby mohl bezpečně zastavit. Provinění chodce se prokazuje bez obrazových záznamů či nezávislých svědků velmi obtížně. Uvedenou povinnost dát přednost chodci nemá řidič tramvaje, což si též množství chodců vůbec neuvědomuje.

Ve druhém případě se řidič dopustí přestupku porušením ust. § 5 odst. 1 písm. i) ProvPoz, podle kterého je povinen snížit rychlost jízdy nebo zastavit vozidlo před přechodem pro chodce, sníží-li rychlost jízdy nebo zastaví-li vozidlo před přechodem pro chodce i řidiči ostatních vozidel jedoucích stejným směrem.

Ve třetím případě je přestupek spáchán porušením ust. § 5 odst. 2 písm. f) ProvPoz, dle kterého řidič nesmí ohrozit chodce přecházející pozemní komunikaci, na kterou řidič odbočuje, při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci a při otáčení nebo couvání.

Za uvedené jednání se uloží pokuta od 2500 do 5000 Kč, v blokovém řízení 2500 Kč. Při jeho opakovaném spáchání v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících je k této pokutě ukládán zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců. Novela zákona tato jednání rozlišuje počtem přidělovaných bodů. Zákonodárce tak deklaruje, že si uvědomuje rozdíl v závažnosti jednotlivých skutků.

Přestupku podle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. PřesZ se dopustí ten, kdo při řízení vozidla **předjíždí vozidlo v případech, ve kterých je to podle zákona o silničním provozu zakázáno.**

Případy, ve kterých nesmí řidič předjíždět, jsou stanoveny v ust. § 17 odst. 5 ProvPoz a též v § 36 odst. 4 téhož zákona, vztahující se na určité druhy nákladních vozidel. Předjíždět též nelze v úseku označeném dopravní značkou B21a „Zákaz předjíždění“ nebo dopravní značkou B22a „Zákaz předjíždění pro nákladní automobily“, na křižovatce a v těsné blízkosti před ní (toto neplatí na hlavní komunikaci, na křižovatce s řízeným provozem), a dále v případě, pokud řidič nemůže předjíždění dokončit před místem, kde je předjíždění zakázáno nebo kde začíná podélná čára souvislá, kterou by musel při předjíždění přejet.

Zákaz předjíždění může být upraven i dopravní značkou. Jelikož však není uveden v ust. § 17 odst. 5 ProvPoz, v řadě případů docházelo k nejednotné kvalifikaci tohoto přestupku a některé orgány jej postihovaly za porušení § 22 odst. 1 písm. l) PřesZ. Následný postih za totožný přestupek tak byl zcela nesrovnatelný a nevystihoval společenskou nebezpečnost skutku. Tento nesoulad byl vyřešen rozhodnutím Nejvyššího správního soudu, který uvedl, že ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. PřesZ odkazuje na celý ProvPoz a z hlediska závažnosti a nebezpečnosti porušení zákazu předjíždění nelze shledat významný rozdíl mezi zákazem vyplývajícím z místní úpravy a zákazem vyplývajícím z úpravy obecné. Pokud tedy řidič předjíždí jiné vozidlo v rozporu s ProvPoz, bude bez ohledu na to, zda zákaz předjíždění vyplývá přímo ze zákona (§ 17 odst. 5 ProvPoz) nebo z dopravní značky, jeho jednání postižitelné právě podle § 22 odst. 1 písm. f) bod 7.⁵⁶

Při předjíždění je řidič, který vybočuje ze směru své jízdy, povinen dát znamení o změně směru jízdy a nesmí ohrozit ani omezit řidiče jedoucí za ním. Znamení o změně směru dává též při přejíždění cyklisty. Po předjetí, když se zařazuje před předjížděné vozidlo, opět dává znamení o změně směru jízdy a přitom nesmí ohrozit ani omezit řidiče předjížděného vozidla. Za porušení ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. PřesZ se uloží pokuta od 5000 do 10000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do 1 roku. S ohledem na zákaz činnosti je (samozřejmě) možnost blokového řízení vyloučena. Minimální zákaz činnosti 6 měsíců se mi vzhledem k možnému přehlédnutí dopravní značky jeví jako velmi přísný a v některých případech přímo likvidační, vhodné by bylo de lege ferenda toto ustanovení upravit a lépe kategorizovat (např. podle konkrétní nebezpečnosti – mohl ohrozit, ohrozil, ohrozil s následkem) na jednotlivé skupiny a

⁵⁶ Rozsudek ze dne 28.5.2009 sp.zn. 1 As 27/2009-79.

kromě možnosti výběru z více sankcí také upravit počet přidělovaných bodů do bodového systému.

Přestupku dle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 8. PřesZ se dopustí ten, kdo při řízení vozidla **nedá přednost v jízdě v případech, ve kterých je povinen dát přednost v jízdě podle zákona o silničním provozu.**

Pojem „dát přednost v jízdě“ znamená dle § 2 písm. q) ProvPoz povinnost řidiče nezahájit jízdu nebo jízdní úkon nebo v nich nepokračovat, jestliže by řidič, který má přednost v jízdě, musel náhle změnit směr nebo rychlost jízdy. Povinnost řidičů dát přednost v jízdě je vymezena v celé řadě ustanovení zákona o silničním provozu, např. přednost v jízdě účastníkům přijíždějícím po hlavní komunikaci, přijíždějícím zprava, přednost v jízdě při odbočování vlevo, na kruhovém objezdu, při vyhýbání se překážce, při vjíždění z místa ležícího mimo pozemní komunikaci či v případech přednosti upravené světelnými signály.

U tohoto přestupku bych rád zmínil usnesení Nejvyššího soudu, ze kterého vyplývá, že řidič, který dává přednost v jízdě, nemusí dát přednost absolutně všem vozidlům, která v libovolné vzdálenosti od křižovatky vidí, ale pouze těm, která jsou již natolik blízko, že vjetí jím řízeného vozidla do křižovatky by u řidičů vyvolalo nebezpečí nutnosti náhlé změny směru nebo rychlosti jízdy. Při dávání přednosti řidič na základě zkušeností odhaduje, které vozidlo je ještě v dostatečné vzdálenosti a které nikoliv. Při tomto samozřejmě vychází též z rychlosti, která je právními předpisy v daném místě povolena. Pokud je tato rychlost vozidla, jež má přednost, výrazně překročena, za případnou kolizi může nést odpovědnost řidič právě tohoto vozidla.⁵⁷ K otázce, zda mohl řidič, který nedal přednost vozidlu přijíždějícímu výrazně vyšší rychlostí, než je povolena, včas reagovat, je obvykle nutný posudek znalce.

Za uvedené jednání se uloží pokuta od 2500 do 5000 Kč, v blokovém řízení 2500 Kč. Při jeho opakovaném spáchání v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících je k této pokutě ukládán zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců.

Podle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 9. PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo při řízení vozidla **vjíždí na železniční přejezd v případech, kdy je to podle zákona o silničním provozu zakázáno.**

Důvody tohoto zákazu jsou vymezeny v ust. § 29 odst. 1 ProvPoz, který stanovuje, že řidič nesmí vjíždět na železniční přejezd:

a) je-li dávana výstraha dvěma červenými střídavě přerušovanými světly signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení

⁵⁷ Usnesení ze dne 20.4.2004 sp. zn. 5 Tdo 1173/2004.

- b) je-li dávana výstraha přerušovaným zvukem houkačky nebo zvonku přejezdového zabezpečovacího zařízení; sklápějí-li se, jsou-li sklopeny nebo zdvihají-li se závory
- c) sklápějí-li se, či jsou-li sklopeny či zdvihají-li se závory
- d) je-li již vidět nebo slyšet příjezdějíci vlak nebo jiné drážní vozidlo nebo je-li slyšet jeho houkání nebo pískání, toto neplatí, svítí-li přerušované bílé světlo signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení
- e) dává-li znamení k zastavení vozidla zaměstnanec dráhy kroužením červeným nebo žlutým praporkem a za snížené viditelnosti kroužením červeným světlem
- f) nedovoluje-li situace za železničním přejezdem jeho bezpečné přjetí a pokračování v jízdě.

Za uvedené jednání se uloží pokuta od 2500 do 5000 Kč, v blokovém řízení 2500 Kč. Při jeho opakovaném spáchání v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících je k této pokutě ukládán zákaz činnosti od jednoho do šesti měsíců.

Podle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 10. PřesZ se přestupku dopustí ten, kdo při řízení vozidla **v provozu na dálnici nebo na silnici pro motorová vozidla se otáčí, jede v protisměru nebo couvá v místě, kde to není dovoleno podle zákona o silničním provozu.**

Jízdou vozidla v protisměru po dálnici se řidič může dopustit trestného činu obecného ohrožení podle ust. § 272 TrZ. Takové jednání je však třeba posuzovat se všemi konkrétními okolnostmi takové jízdy, tedy se způsobem jízdy, její rychlostí, délkou jízdy a dobu jejího trvání, hustotou provozu v době jízdy či možností skutečně hrozícího střetu. Samotná jízda v protisměru po dálnici tedy nestačí k závěru o existenci obecného nebezpečí jako zákonného znaku skutkové podstaty uvedeného trestného činu.⁵⁸ Potencionálně se však jedná o velmi nebezpečné jednání, zpravidla s fatálními následky, které se navíc v poslední době stává adrenalinovým sportem některých společenských skupin. Na tuto skutečnost reagoval i zákonodárny sbor a v novele zákona došlo ke zvýšení bodového hodnocení za tento přestupek.

Za uvedené jednání se uloží pokuta od 5000 do 10000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do 1 roku.

Posledním závažným přestupkem je porušení ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 11. PřesZ, kterého se dopustí ten, kdo při řízení vozidla **neoprávněně zastaví nebo stojí s vozidlem na parkovišti vyhrazeném pro vozidlo označené označením O1 nebo neoprávněně použije označení vozidla O1 při stání nebo při jízdě.**

⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2007 sp. zn. 6 Tdo 1025/2007.

Zákonným předpisem vztahujícím se k tomuto přestupku je ust. § 67 ProvPoz, které obsahuje způsob označení vozidel, práva řidičů takto označených vozidel a též v odst. 6) zakázaný vjezd vozidlům bez označení O1 na vyhrazené parkoviště pro vozidlo označené znakem O1. Označením O1 je označeno vozidlo přepravující osobu těžce postiženou nebo těžce pohybově postiženou.

Tento přestupek je zřejmě nejčastějším porušením tohoto ustanovení a lze za něj uložit pokutu od 5000 do 10000 Kč. Schválenou novelou zákona o přestupcích, konkrétně zákonem č. 215 účinným od 22.8.2007, již nelze za stání na parkovišti označeném O1 uložit zákaz činnosti, podle obecného ustanovení § 13 odst. 2 PřesZ je možno uložit v blokovém řízení pokutu do 1000 Kč. Rozdíl mezi blokovou pokutou a pokutou ve správním řízení je tedy diametrální. Domnívám se, že možnost postihnout toto protiprávní jednání v blokovém řízení pokutou do 1000,- Kč neodpovídá společenské nebezpečnosti skutku, s čímž by se jistě většina držitelů O1 ztotožnila.

3.6. Ostatní přestupky

Vzhledem k velkému množství dalších možných porušení pravidel provozu na pozemních komunikacích, které by bylo obtížné v zákoně samostatně definovat, zůstala v ust. § 22 odst. 1 písm. l) PřesZ souhrnná skutková podstata přestupku, která spočívá v jiném porušení ProvPoz, než které je výslovně uvedeno v ust. § 22 odst. 1 písm. a) až k) PřesZ.⁵⁹

Uvedené ustanovení postihuje nejméně společensky škodlivé porušení zákona o silničním provozu a za jeho porušení hrozí pokuta od 1500 do 2500 Kč. V blokovém řízení je toto ustanovení zákona jediným z celého ust. § 22 PřesZ, za které není výše pokuty stanovena pevnou částkou, ale může se pohybovat do maximální výše 2000 Kč. Některá jednání spáchaná podle tohoto ustanovení jsou bodově ohodnocena, většina z nich však již dle novely zákona bodově hodnocena není. Jako příklad lze uvést např. nerespektování dopravních značek, povinnost řidiče být za jízdy připoután bezpečnostním pásem či mít za jízdy rozsvíceno u motorového vozidla předepsané osvětlení, atd. Novelou v podstatě došlo k úplné eliminaci jednobodových skutků, bodovým systémem jako celkem se budu blíže věnovat v následující kapitole.

⁵⁹ Helena Kučerová: Dopravní přestupky v praxi, Linde Praha, Praha 2006

4. Bodový systém

Bodové hodnocení dopravních přestupků a trestných činů je v České republice účinné od 1.6.2006 a to v souvislosti se schválením novely zákona o silničním provozu zákonem č. 411/2005 Sb. Tento zcela nový systém evidence přestupků a trestných činů byl schválen nejen v souladu s iniciativou Evropské komise o snížení počtu usmrcených osob na evropských silnicích, ale zejména z důvodu neuspokojivé situace na pozemních komunikacích v České republice, projevující se zvyšováním počtu dopravních nehod a jejich následků. Zavedení bodového systému však přineslo výrazné zlepšení parametrů nehodovosti pouze v počáteční fázi po schválení, postupně se pozitivní trend snižoval. Příčinou bylo zejména negativní hodnocení nejen ze strany řidičů, ale bohužel i politických špiček, které dostávali s kritikou prostor v médiích. Nový zákon tak v podstatě neměl možnost etablovat se a byl podroben kritice prakticky již od začátku své účinnosti.

Jak vyplývá z ustanovení § 11 PřesZ, bodový systém není sankcí, ale pouze administrativním opatřením, ohodnocujícím nebezpečnost spáchaného přestupku či trestného činu, jehož základním účelem je sledovat recidivu přestupků či trestných činů páchaných v souvislosti s provozem na pozemních komunikacích a případně odstranit ze silničního provozu řidiče, kteří se opakovaně dopouštějí závažných dopravních přestupků. V příloze zákona 361/2000 Sb. ProvPoz je taxativní výčet protiprávních jednání a příslušný počet bodů, které jsou za ně zaznamenány. Jelikož je počet bodů stanoven v pevné výši, ohledně jejich počtu není možná správní úvaha. Přestože bodový systém není sankcí, vedou se k tomuto tématu již několik let odborné diskuze. Dosažení dvanácti bodů totiž vede ke ztrátě řidičského oprávnění a ve svých důsledcích k faktickému zákazu činnosti, resp. pro „vybodovaného“ řidiče k nezpůsobilosti řídit motorové vozidlo. Blíže se tomuto problému věnuji v kapitole 4.4.

4.1. Započítávání bodů

Body do registru řidičů zaznamenává obecní úřad obce s rozšířenou působností podle místa trvalého pobytu řidiče v souvislosti s pravomocným rozhodnutím za bodovaný přestupek či trestný čin ke dni právní moci postihu a to:

- řidiči motorového vozidla, kterému byla uložena sankce za přestupek. Spolu se záznamem bodů se zaznamená i přestupek, který spáchal,

- vojákovi – řidiči motorového vozidla, kterému byla příslušným orgánem uložena sankce za jednání vojáka označené za přestupek dle zák. č. 221/1991 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, spolu s jednáním, označeném v uvedeném zákoně jako přestupek,
- řidiči motorového vozidla, jemuž byl uložen kázeňský trest za jednání mající znaky přestupku (např. policistovi),
- řidiči motorového vozidla, kterému byl soudem uložen trest za trestný čin spolu s tímto trestným činem.

Ustanovení související se záznamem bodů se nevztahují na řidiče, který je příslušníkem zpravodajské služby.

Samotný záznam musí být na evidenčním místě proveden do 5 pracovních dnů ode dne, kdy bylo příslušnému úřadu doručeno:

- a) oznámení policie nebo obecní policie o uložení pokuty v blokovém řízení,
- b) doručení rozhodnutí o uložení sankce za přestupek, které nabylo právní moci,
- c) rozhodnutí orgánu příslušného k projednání přestupku podle jiného zákona než zákona o přestupcích (přestupky vojáků, policistů či zákonodárců),
- d) oznámení soudu o nabytí právní moci rozsudku, kterým byl uložen trest za trestný čin, spadající do bodového hodnocení.

Příslušný úřad zaznamenává řidičem dosažený počet bodů pouze do celkového počtu 12 bodů. Pokud řidič dosáhne 12 bodů, tuto skutečnost mu úřad neprodleně písemně oznámí a vyzve jej k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu nejpozději do 5 pracovních dnů od doručení oznámení. Po uplynutí této doby řidič pozbývá řidičské oprávnění. Vzhledem k tomu, že zákon neukládá povinnost informovat řidiče o záznamu bodů do jeho evidenční karty, je případné zjištění počtu zaznamenaných bodů pouze na řidiči. V současné době je možno zažádat o záznam z registru řidičů nejen u obecního úřadu obce s rozšířenou pravomocí, ale též na jakémkoliv kontaktním místě veřejné správy (Czech pointu). Tento způsob zjišťování bodového stavu je však poměrně komplikovaný a zdlouhavý a za zvážení by jistě stálo zavést přístup každého řidiče k jeho evidenční kartě prostřednictvím internetu.

4.2. Odečítání bodů

Protože má mít bodový systém především preventivní účinek, existuje v něm možnost odečtu zaznamenaných bodů. Toho lze docílit, pokud není řidiči po dobu 12 po sobě jdoucích

kalendářních měsíců ode dne uložení pokuty v blokovém řízení nebo právní moci rozhodnutí, na jehož základě mu byl v registru řidičů zaznamenán naposled stanovený počet bodů, uložena pravomocně sankce za přestupek nebo trest za trestný čin, spáchaný jednáním zařazeným do bodového hodnocení. V tomto případě se mu odečtou 4 body z celkového počtu dosažených bodů. Po dalších 12 měsících pak další 4 body a po dalších 12 měsících pak zbývající body, a to vždy nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne, kdy vznikl řidiči nárok na odečtení bodů. Doba pro odečítání bodů však neběží po dobu výkonu trestu či sankce zákazu řízení motorových vozidel.⁶⁰

Další možností odpočtu bodů je absolvování školení bezpečné jízdy ve středisku bezpečné jízdy. V tomto případě příslušný úřad odečte z registru řidičů 3 body z dosaženého počtu bodů řidiči, který podal písemnou žádost a zároveň doložil potvrzení o ukončení školení bezpečné jízdy, které není starší jednoho měsíce a současně neměl ke dni ukončení školení v registru řidičů zaznamenáno celkem více než 10 bodů za porušení předpisů ohodnocená méně než 6 body. Takto lze odečíst body pouze jedenkrát za kalendářní rok. Školení bezpečné jízdy se skládá z výuky a výcviku. Předmětem výuky je získání a prohlubování znalosti teorie řízení a zásad bezpečné jízdy, příčin nejčastějších dopravních nehod a jejich předcházení a prohloubení znalostí důsledků protiprávního jednání řidičů motorových vozidel. Během výcviku též probíhá praktická jízda s motorovým vozidlem zaměřená na předcházení a řešení situací, při kterých je značně ztížena možnost ovládat vozidlo.⁶¹

Řidiči jsou také odečteny body, které mu byly zaznamenány na základě pravomocného rozhodnutí o přestupku nebo trestném činu, pokud dojde ke zrušení takového rozhodnutí a to nabude právní moci.

Jelikož je záznam bodů považován za administrativní úkon, v rámci zajištění právní jistoty řidičů je možné proti nesprávnému záznamu či chybnému odečtu bodů podat písemné námitky. Právo podat námitky není limitováno žádnou lhůtou a příslušný orgán je povinen tyto námitky nejpozději do 10 dnů od jejich doručení posoudit. Pokud jsou námitky odůvodněné, záznam v této lhůtě opraví a řidiče neformálním dopisem vyrozumí. Pokud dojde k závěru, že námitky jsou nedůvodné, zahájí ve věci správní řízení, ve kterém přezkoumá stav zaznamenaných bodů a následným rozhodnutím námitky zamítne a stav bodů potvrdí.

⁶⁰ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 1. 2009 č.j. 30 Ca 174/2008-25.

⁶¹ Helena Kučerová: Zákon o silničním provozu, Leges, Praha 2008

Pokud je podaná námitka proti oznámení příslušného úřadu o dosažení dvanácti bodů, přerušuje se běh lhůt do dne, v němž rozhodnutí o zamítnutí námitek nabude právní moci. Toto se týká lhůty pro odevzdání řidičského průkazu a též lhůty pro pozbytí řidičského oprávnění.

V případě, že jsou řidiči odečteny všechny body, je o této skutečnosti příslušným orgánem písemně vyrozuměn.

4.3. Ukládání bodů ve společném řízení

Jestliže se řidič dopustí v jednočinném souběhu více přestupků nebo trestných činů, spadajících do bodového hodnocení, do registru řidiče mu může být zapsán pouze počet bodů, který lze uložit za nejpřísněji bodovaný přestupek či trestný čin, neboť body nelze v tomto případě sčítat. Jako příklad lze uvést jednání řidiče, který překročí nejvyšší povolenou rychlost a přitom není připoután bezpečnostním pásem.

Jiným případem je projednání více samostatných přestupků nebo trestných činů ve společném řízení. V tomto případě se podle absorpční zásady uloží sankce za přestupek nejzávažnější, avšak body se započtou za každé jednání zvlášť.⁶² Projednání přestupků ve společném řízení však musí být srozumitelné, musí z něj jednoznačně vyplývat skutečnosti nutné pro závěr o dosažení příslušného počtu bodů a v rozhodnutí musí být jednotlivé případy skutkově vymezeny. Pokud tomu tak není, může být vydané rozhodnutí zrušeno.⁶³ V této souvislosti bych rád zmínil projednávání přestupků některými orgány ve společném řízení a to s výraznějším časovým odstupem od jejich spáchání. V některých případech řidiči v tomto řízení pozbyli řidičské oprávnění, což je dle mého názoru v rozporu s Důvodovou zprávou k vládnímu návrhu zákona, neboť zde je uvedeno, že dostatečný preventivní účinek má pouze hrozba ztráty řidičského oprávnění. Bodový systém pak představuje administrativní postup, kterým se hodnotí závažnost spáchaných přestupků, a který v tento důsledek může vyústit. Na druhou stranu ale dává řidiči kdykoli před tím, než tento krajní důsledek nastane, možnost změnou svého chování pozitivně ovlivnit své postavení a hrozbu ztráty řidičského oprávnění svým aktivním postojem odvrátit. Možnost reagovat na hrozbu pozbytí řidičského oprávnění však byla v těchto případech řidičům zcela odepřena.

⁶² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.12.2009 sp.zn. 2 As 19/2009- 93.

⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.12.2010 sp.zn. 1 As 41/2010-106

4.4. Sankce či administrativní opatření?

Z rozsudku Nejvyššího správního soudu⁶⁴, jehož podnětem byla námitka proti uložení 12 bodů při uložení jedné peněžité sankce, čímž následně došlo k pozbytí řidičského oprávnění, vyplývá, že důsledky bodového systému není možno chápat jako uložení dvojí sankce a nejedná se tedy o porušení zásady ne bis in idem, neboť se jedná toliko o administrativní opatření, které stanoveným počtem bodů ohodnocuje nebezpečnost konkrétního deliktu, které zároveň registruje samotné spáchání. Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí dále konstatoval, že v případě podaných námitek proti zaznamenání bodů může být zkoumáno pouze to, zda byl záznam proveden v souladu se způsobným podkladem a počet bodů odpovídá ohodnocení stanovenému v zákoně. Nemůže však zkoumat zákonnost a správnost samotného aktu, na jehož základě byl záznam proveden, neboť pro něj platí presumpce správnosti. Samotnou povahou záznamu, tedy tím, zda se jedná o rozhodnutí vydané ve správním řízení či tzv. jiný úkon, se však blíže nezabýval, ačkoliv zodpovězení právě této otázky má zcela zásadní význam.

Povaha samotného záznamu bodů v registru tak není do současné chvíle vyřešena a je o ni vedena pouze polemika. Někteří autoři vycházejí z tzv. materiálního pojetí správních aktů, a mají za to, že jde o rozhodnutí, protože není důležité samotné označení aktu, ale skutečnost, že je autoritativně zasahováno do práv a povinností dotčeného subjektu. V tomto případě by řidič vozidla při jeho řízení po pozbytí řidičského průkazu z důvodu dosažení dvanáctibodové hranice spáchal přečin podle ust. § 337 odst. 1 písm. a), TrZ. Jiní autoři se naproti tomu přiklánějí k formálnímu pojetí, podle nichž se o rozhodnutí nejedná, neboť jej zákon za takové nepovažuje, a extenzivní výklad považují za nepřijatelný, zejména proto, že by tím bylo nepřipustně zasahováno do práv a svobod dotčeného subjektu. Podle tohoto názoru by se řidič dopustil po pozbytí řidičského průkazu z důvodu dosažení dvanáctibodové hranice pouze přestupku dle § 22 odst. 1 písm. f) PřesZ.

Samotný výše uvedený rozsudek je důležitý zejména tím, že bodový systém charakterizuje jako nesankční, i když při svých závěrech víceméně vycházel z důvodové zprávy k zavedení bodového systému. Jedná se však skutečně o administrativní opatření, jak bylo soudem v daném případě dovozeno, či ve skutečnosti o další sankci? V této věci, resp. v jejím pojmání, totiž nemají jasno ani správní soudy. Jako příklad lze uvést rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové⁶⁵, podle kterého je pozbytí řidičského oprávnění na

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.12.2009 sp.zn. 2 As 19/2009-93.

⁶⁵ Ze dne 16.1.2009 sp.zn. 30Ca 174/2008-35.

základě bodového systému sankcí za opakované páchaní přestupků sui generis za speciální recidivu. V zápětí však dodává, že se nejedná o trest za předchozí protiprávní jednání a nedochází tak k porušení zásady ne bis in idem.

Soudy jsou si zcela jistě vědomy důsledků, pokud by bodový systém označily jako sankci, neboť by tento nemohl prakticky fungovat. Jedná se však o to, zda je tento přístup trvale udržitelný, neboť faktický rozdíl mezi tím, že správní orgán či soud vysloví trest zákazu činnosti nebo dotyčný automaticky ztratí oprávnění k řízení motorových vozidel dosažením 12 bodů, je pouze ten, že u zákazu činnosti lze paradoxně po uplynutí poloviny trestu požádat o podmíněčné upuštění od výkonu zbytku trestu.

5. Praktický postup Policie České republiky při řízení o dopravním přestupku

Jak jsem již uvedl v úvodu bakalářské práce, jsem zaměstnancem Policie České republiky a již více než 10 let jsem služebně zařazen na Skupině přestupkové agendy Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy jako vrchní asistent.

Při zjišťování pachatelů přestupků postupuje policie podle zákona č. 273/2008 Sb. PolČR a taktéž podle interních pokynů, z nichž nejdůležitější jsou Závazný pokyn policejního prezidenta č.83 ze dne 22.6.2006, upravující postup policisty v souvislosti s řízením o přestupcích a Závazný pokyn policejního prezidenta č.160 ze dne 4.12.2009, upravující postup policisty při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu.

Pracovní náplní Skupiny přestupkové agendy je zejména, na základě oznámení na neznámého pachatele, projednávání dopravních přestupků v blokovém řízení, jejich oznamování příslušným správním orgánům či jejich odložení. Nejčastějšími přestupky jsou zejména překročení nejvyšší povolené rychlosti, jízda ve vyhrazených jízdních pruzích pro autobusy MHD, nedovolené zastavení a stání, držení hovorového zařízení při jízdě, jízda s vozidlem bez stanoveného osvětlení a porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem. K většině těchto přestupků je pomocí záznamových zařízení pořízena elektronická fotodokumentace, z níž některou příkládám jako přílohu mé práce.

5.1. Zjištění provozovatele vozidla

Oznamované přestupky zjištěné policisty při výkonu služby jsou nejprve zavedeny do aplikace „Přestupky“, která je provozována v prostředí IBM Lotus Notes Domino a která byla vyvinuta především pro hromadné zpracování přestupků zadokumentovaných technickými

prostředky v elektronické podobě. Tato aplikace umožňuje řešení velkého počtu přestupků a zlepšuje podmínky pro výkon služby policistů zejména tím, že automatizuje značnou část činnosti zpracovatelů a přináší možnost hromadné lustrace vozidel.

Vlastní postup zpracování začíná importem snímků přestupků do aplikace, v jeho průběhu jsou pro jednotlivé přestupky založeny samostatné dokumenty, do kterých jsou jako přílohy uloženy soubory se snímky a zároveň vyplněny údaje o typu přestupku, době a místě jejich spáchání. Import probíhá automatizovaně, obsluha pouze zadá cestu k příslušným souborům, typ přestupku a, v případě dokumentace překročení povolené rychlosti, vyznačí, zda bylo dané místo v obci, či mimo obec (tento údaj je rozhodující pro kvalifikaci přestupku podle přestupkového zákona).

Založením dokumentů k jednotlivým přestupkům je vytvořen datový základ, nad kterým jsou návazně prováděny další operace, jejich vyhodnocování, doplňování atd. v souladu s definicí informační činnosti. Ve výše uvedené definici informační činnosti je uvedeno i pozměňování dat, k tomu samozřejmě dochází i v popisované aplikaci, ovšem se striktní výjimkou grafických informací, které jsou před pozměněním chráněny například použitím nestandardního grafického formátu, nebo použitím digitálního podpisu, takže eventuální zásah do grafické části souborů je indikován buďto nemožností zobrazení příslušného snímku ve speciálním programu pro jeho prohlížení („prohlížeče“), nebo je generován protokol o porušení digitálně podepsaného souboru.

Navazuje vyplnění registrační značky vozidla, kterým byl spáchán přestupek. Po vyplnění RZ je generován hromadný dotaz do evidence motorových vozidel, z které jsou vráceny údaje o vlastníkovi nebo provozovateli příslušného vozidla k datu spáchání přestupku. Aplikace automaticky vyhodnotí kompletnost a určitost údajů v odpovědi a pokud je příslušný záznam korektní, zapíše potřebné údaje do příslušného dokumentu o přestupku. V případech, kdy jsou údaje v odpovědi nekorektní, nebo vozidlo nebylo nalezeno v evidenci motorových vozidel, nebo bylo nalezeno více záznamů ke stejné RZ, jsou tyto údaje zpřesněny individuální lustrací v uvedené evidenci.

Pokud je zjištěným provozovatelem vozidla fyzická osoba s trvalým pobytem mimo hl. m. Prahu, přestupek je ve smyslu závazného pokynu policejního prezidia č. 83/2006, čl. 5 postoupen na dopravní inspektorát Policie České republiky místně příslušný trvalému bydlišti provozovatele vozidla k provedení úkonů vedoucích ke zjištění pachatele přestupku ve smyslu § 61 odst. 1 písm. a) PolČR a případně k projednání věci v blokovém řízení či k postoupení věci příslušnému správnímu orgánu. Tímto postupem se sice urychlí potrestání

pachatele přestupku a zrychlí se i celé přestupkové řízení, ale paradoxně se rezignuje na místní příslušnost. Bloková pokuta je tak ukládána nepřislušným orgánem.

5.2. Výzva provozovateli vozidla k podání vysvětlení

V případě, že je provozovatelem vozidla zjištěna fyzická osoba s trvalým bydlištěm na území hl. m. Prahy, je v aplikaci „Přestupky“ vygenerována a následně provozovateli vozidla zaslána „Výzva vlastníkov (provozovateli) motorového vozidla“ k podání vysvětlení. Obsahem výzvy je kromě údajů týkajících se spáchaného přestupku a provozovatele motorového vozidla též určení kdy a kam se má provozovatel vozidla dle ust. § 61 odst. 1 písm. a) PolČR za účelem podání vysvětlení dostavit k sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení a dále poučení o tom, že pokud se k podání vysvětlení bez dostatečné omluvy nedostaví, může být dle ust. § 61 odst. 5 PolČR předveden.

Pokud je provozovatelem vozidla právnická osoba, je v aplikaci „Přestupky“ vygenerována a následně provozovateli vozidla zaslána „Výzva vlastníkov (provozovateli) motorového vozidla“ ke sdělení údajů potřebných k určení totožnosti řidiče, podezřelého ze spáchání přestupku a to ve smyslu ust. § 10 odst. 1 ProvPoz. Součástí výzvy je též poučení o tom, že nesplnění uložené povinnosti může být kvalifikováno jako správní delikt ve smyslu ustanovení § 125 odst. 1 písm. e) nebo § 125 odst. 2 ProvPoz, úmyslné uvedení nesprávného údaje nebo neúplného údaje může být kvalifikováno jako přestupek proti pořádku ve státní správě ve smyslu ustanovení § 21 odst. 1 písm. b), resp. c) PřesZ a dále o možnosti sdělení požadovaných údajů odepřít, pokud je osobou podezřelou ze spáchání přestupku (řidičem vozidla) osoba blízká. Po sdělení požadovaných údajů jsou tyto zapsány do aplikace „Přestupky“ a následně je této osobě zaslána výzva k podání vysvětlení. Uvedená výzva má stejný obsah jako „Výzva vlastníkov (provozovateli) motorového vozidla“ zasílaná fyzickým osobám.

5.3. Sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení

Fyzická osoba, které je provozovatelem vozidla, či fyzická osoba, která byla provozovatelem vozidla sdělena jako podezřelá ze spáchání přestupku, jsou vyzváni ve smyslu ust. § 61 odst. 1 PolČR k dostavení se za účelem sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení a to z důvodu objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele. Před sepsáním úředního záznamu o podání vysvětlení je osoba poučena o tom, že může vysvětlení odepřít, pokud by jí sobě nebo osobě blízké způsobila

nebezpečí trestního stíhání nebo nebezpečí postihu za správní delikt, dále o skutečnosti, že od ní nesmí být vysvětlení požadováno, pokud by tím porušila zákonem stanovenou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti a dále o nároku na náhradu nutných výdajů a na náhradu ušlého výdělku. Na náhradu nemá nárok ten, kdo se dostavil ve vlastním zájmu nebo pro své protiprávní jednání.

Po provedeném poučení je předvolaná osoba seznámena se skutkovou podstatou přestupku a s případnou elektronickou fotodokumentací a dalšími důkazy a následně vyzvána k podání vysvětlení, které je zaznamenáno do úředního záznamu o podání vysvětlení. Úřední záznam po jeho sepsání policista i předvolaný podepíše. Obsah podání vysvětlení je ve většině případů zásadní pro další řízení o přestupku.

U cizích státních příslušníků je navíc důležité zjistit, zda rozumí českému jazyku. Pokud nikoliv, je nutná přítomnost tlumočnicka.

5.4. Uložení blokové pokuty, oznámení přestupku, odevzdání věci, odložení věci

Pokud předvolaný při podání vysvětlení se zaviněním přestupku souhlasí a jsou splněny všechny ostatní podmínky pro projednání přestupku v blokovém řízení ve smyslu ust. § 84 odst. 1 PřesZ, přestupci je uložena bloková pokuta a vystaven pokutový blok. V případě, že přestupce má u sebe finanční hotovost ve výši uložené blokové pokuty, je mu vystaven blok na pokutu na místě zaplacenou. Policista do bloku vyplní všechny předepsané údaje a následně proti podpisu dílu „A“ předá přestupci díl „B“ pokutového bloku jako potvrzení o uložení blokové pokutě. Pokud přestupce u sebe dostatečnou finanční hotovost nemá, je mu vystaven blok na pokutu na místě nezaplacenou, ve kterém v dílu „A“ svým podpisem potvrdí převzetí dílu „B“ pokutového bloku a zároveň je poučen o způsobu úhrady. Blokovou pokutu na místě nezaplacenou lze uhradit do 15 dnů na policejním útvaru, který ji vystavil, dále vydanou poštovní poukázkou či bezhotovostním převodem z účtu na účet.

Pokutové bloky vydává Ministerstvo financí a Policie ČR odebírá od místně příslušného celního úřadu a vybrané pokuty jsou příjmem státního rozpočtu. Pohledávky vzniklé z blokových pokut na místě nezaplacených se vymáhají podle zákona č.280/2009 Sb., daňový řád, který nabyl účinnosti dne 1.1.2011 a tuto činnost zajišťuje příslušný celní úřad.

Před samotným zahájením blokového řízení je policista povinen provést lustraci v registru řidiče, zda se nejedná speciální recidivu v období dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících, za který je následně ukládán zákaz činnosti. V tomto případě nelze přestupek projednat v blokovém řízení a policista jej oznámí příslušnému orgánu.

Dle ustanovení § 58 odst. 1 PřesZ policista přestupek též oznámí příslušnému správnímu orgánu v případě, pokud podezřelý ze spáchání přestupku s jeho zaviněním nesouhlasí a rovněž v případě, pokud podezřelý ze spáchání přestupku dle ust. § 61 odst. 3 PolČR odepře podání vysvětlení a policista porovnáním pořízené fotodokumentace k přestupku s osobou předvolaného dojde k odůvodněnému závěru, že jej spáchala právě tato osoba. Přestupek je také oznámen v případě, a to příslušné komoře Parlamentu, respektive Mandátovému a imunitnímu výboru, pokud jej poslanec či senátor odmítne projednat v blokovém řízení a požádá o projednání v disciplinárním řízení.

V oznámení o přestupku policista uvede porušení zákona o silničním provozu, skutkovou postatu přestupku, časové a místní údaje a údaje osoby podezřelé ze spáchání přestupku. Součástí oznámení o přestupku je dále úřední záznam o podání vysvětlení, úřední záznam policisty, případná fotodokumentace přestupku a další důkazy získané v průběhu šetření.

Podle ust. § 58 odst. 3 písm. a) PřesZ policista věc odevzdá příslušnému orgánu v případě, že jednání, které má znaky přestupku, se dopustila osoba podléhající kázeňské pravomoci nebo příslušník bezpečnostního sboru nebo osoba během výkonu trestu odnětí svobody.⁶⁶ Dalším možným důvodem odevzdání věci je případ, kdy provozovatel vozidla při podání vysvětlení uvede, že nezná konkrétní údaje osoby podezřelé ze spáchání přestupku a vznikne tedy podezření ze spáchání správního deliktu. Věc je dále odevzdána místně příslušnému místnímu oddělení policie s podezřením ze spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání⁶⁷ v případě, že dle provedené lustrace v registru řidiče měl přestupce v době spáchání přestupku vysloven zákaz činnosti.

K odložení věci dojde v případě, pokud policie nezjistí do jednoho měsíce od doby, kdy se o přestupku dověděla, jeho pachatele, nelze – li přestupek projednat nebo není – li dáno podezření z přestupku. Toto odložení je však pouze formální a je uvedeno záznamem ve spisu. Policie i nadále může provádět šetření ve věci přestupku, vedoucí ke zjištění jeho pachatele a to až do uplynutí prekluzivní lhůty.

5.5. Oznámení o uložení pokuty, zařazené do bodového hodnocení, příslušnému obecnímu úřadu

Páteřním informačním systémem Policie České republiky je systém Evidence trestního řízení (dále jen „ETR“), určený k dokumentování průběhu trestního a přestupkového řízení, k

⁶⁶ Ust. § 10 odst. 1 PřesZ.

⁶⁷ Ust. § 337 odst. 1 písm. a) TrZ.

lustraci v Centrálním registru obyvatel, řidičů a vozidel, k evidenci uložených blokových pokut a pokutových bloků a dále k vytvoření oznámení o uložení pokuty, které je datovou schránkou odesláno příslušnému úřadu obce.

Spisová evidence přestupkového řízení je vedena Skupinou přestupkové agendy v aplikaci „Přestupky“ a do systému ETŘ tedy policista po skončení blokového řízení vyplní pouze elektronický formulář „Vložení nové pokuty“, jehož obsahem jsou údaje přestupce, vozidla, řidičského průkazu, porušení ustanovení silničního zákona, porušení ustanovení přestupkového zákona, časové a místní údaje přestupku, výše uložené blokové pokuty, čísla pokutových bloků, číslo útvaru a údaje policisty. Vyplněný záznam následně policista v systému uloží.

Přestupky, které jsou dle zákona bodově hodnoceny, se tímto uložením automaticky zkopírují do aplikace „BODYS“. Pověřený zaměstnanec následně provede kontrolu vyplněného formuláře v této aplikaci, opatří jej elektronickým podpisem a prostřednictvím datové schránky odešle místně příslušnému úřadu obce s rozšířenou působností.

Závěr

Ke zcela zásadní změně v oblasti dopravních přestupků došlo schválením novely zákona o provozu na pozemních komunikacích a to zákonem č. 411/2005 Sb., který nabyl účinnosti 1.7.2006. Důvodem této změny byla zvyšující se nekázeň účastníků silničního provozu, jejímž důsledkem bylo zvýšení počtu dopravních nehod a z nich vyplývajících následků, ale také potřeba detailnějšího vymezení jednotlivých skutkových podstat přestupků.

Novela zákona o provozu na pozemních komunikacích nejenže vymezila velký počet skutkových podstat přestupků, ale také podstatně zpřísnila ukládané sankce a upravila pravidla pro jejich ukládání. U některých závažných přestupků byly zavedeny spodní sazby sankcí bez možnosti upuštění od jejich uložení, což ve svých důsledcích zcela omezilo možnosti správní uvážení správního orgánu u těchto přestupků a určitým způsobem omezuje i možnost individualizace ukládané sankce. U mnoha skutkových podstat je rovněž vzhledem k obligatornímu ukládání zákazu činnosti znemožněno využití efektivnějšího blokového (přestupek je projednán na místě, což je z hlediska individuální prevence nejvýchovnější) a příkazního řízení (které je rychlé a tudíž nejekonomičtější). Zda bych doporučil rozšířit možnosti použití příkazního řízení k projednání skutkově jednoduchých přestupků, kterých jsou si obvinění vědomi, což by řízení nejen urychlilo a zjednodušilo, ale též vytvořilo větší prostor pro důkladné projednávání složitějších případů.

V bakalářské práci jsem u některých skutkových podstat přestupků podrobil kritice stanovení spodní hranice zákazu činnosti ve výši šesti měsíců. Sankci považuji za nepřiměřeně tvrdou, nepůsobí výchovně a v řadě případů je pro pachatele přímo likvidační, zejména pokud je řízení motorového vozidla zdrojem jeho příjmů.

V důsledku zpřísnění ukládaných sankcí za spáchané přestupky rovněž došlo k výraznějšímu využívání rozličných prostředků vedoucích k vyhnutí se odpovědnosti za přestupek. Mezi nejčastější patří zejména průtahy v jednání (omluvy z ústních jednání, návrhy na dokazování skutečností, které jsou ve věci irelevantní) a zneužívání institutu tzv. „osoby blízké“. Hlavním důvodem využívání těchto prostředků je oddalování rozhodnutí ve věci s cílem dosažení zániku odpovědnosti za přestupek. Lhůta je v tomto případě prekluzivní a nepřichází proto v úvahu její přerušení nebo stavení s těmi právními důsledky, že by se o dobu, po kterou nebylo možné z důvodů správním orgánem nezaviněných v řízení pokračovat, tato lhůta prodlužovala. Lhůta ani nemůže být prodloužena rozhodnutím správního orgánu. Z vlastní zkušenosti vím, že vzhledem k výraznému nárůstu počtu

dopravních přestupků a tedy ke zvýšenému zatížení správních orgánů, je projednání všech přestupků v zákonné roční lhůtě skutečně znemožněno.

Schválením zákona č. 411/2005 Sb. byl též zaveden bodový systém, který se zejména v začátku své účinnosti osvědčil a i nadále přispívá k určitému zlepšení kázně řidičů. Chování účastníků silničního provozu však podle mne úzce souvisí se stavem současné společnosti a výrazné zlepšení tedy v blízké době neočekávám. Zavedením bodového systému však došlo také k velmi výraznému zvýšení zatížení všech orgánů, projednávajících přestupky. Pachatelé odmítají přestupky projednat v blokovém řízení s orgány Policie ČR nebo strážníky obecní policie, správní orgány obcí jsou v současnosti doslova zavaleny množstvím oznamovaných přestupků a nedomnívám se, že by v nejbližší době došlo ke snížení tohoto nápadu, tím spíše, že přibývá řidičů blížícím se k hranici dvanácti bodů.

Velmi časté novelizace zákonů a další změny prováděcích předpisů, vztahující se bezprostředně k přestupkům proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, kterými se zákonodárce snažil reagovat na určité aktuální problémy v dopravě, jsou ve výsledku poměrně nepřehledné a kladou velké nároky na jednotlivé adresáty právních norem, nehledě na skutečnost, že rovněž plně nepodporují právní jistotu občanů. Četnost výskytu změn se negativně projevila i na obsahu této bakalářské práce, neboť v průběhu jejího zpracování došlo ke změně zákona o silničním provozu (zákon č. 133/2011 Sb., účinný od 1.8.2011), na kterou bylo možné reagovat již jen drobnými připomínkami a odkazy. Zcela zásadní změnou je skutečnost, že skutkové podstaty dopravních přestupků byly vyňaty ze zákona o přestupcích a jsou nově, včetně jiných správních deliktů, vloženy přímo do zvláštního právního předpisu. Došlo tak k průlomů v dosavadním chápání přestupkového zákona jako platformy pro hmotně právní zakotvení přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a zákon o přestupcích zůstává v této oblasti jen procesním předpisem. Přestože tímto aktem nedošlo k zásadním změnám v jednotlivých skutkových podstatách přestupků, výrazně se změnilo bodové hodnocení skutků, které pro ilustraci předkládám v příloze. Zejména z komparace původního a nového bodového hodnocení je totiž patrné, jak nekoncepční byla práce na novele z pohledu dopadů na bezpečnost silničního provozu.

Závěrem bych rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce panu doc. JUDr. Pavlu Matesovi, CSc. za náměty, připomínky a zejména za vstřícný přístup.

Resumé

By enacting the amendment No. 411/2005 Coll. to the Road Traffic Act, which came into effect on 1 July 2006, an absolutely principal change in the sphere of traffic offences has been introduced. The ever higher lack of discipline of road traffic participants resulting into increase in number of traffic accidents and the their consequences was the reason for such change, as well as the need of more detailed definition of the individual merits of the offences. By enacting the Act No. 411/2005 Coll., so-called point-counting system has been introduced, which proved well in particular at the beginning of its effectiveness and which still contributes to certain improvement of drivers' discipline.

The amendment to the Road Traffic Act not only defined a large number of merits of offences, but it also significantly tightened the sanctions and regulated the rules for imposing the sanctions. The minimum sanction rates have been introduced for some serious offences without possibility to refrain from imposing them, which in my opinion limits correct consideration of the administrative authority and limits to a certain extent the possibility to individualise the imposed sanctions.

For the reason of making the imposed sanctions for the committed offences stricter, various methods of avoiding responsibility for offences started to be used more frequently. The most popular are excuses from verbal hearings, motions to be provided with evidence of facts that are irrelevant in the respective case or use of the so-called "the next of kin" institute. The main goal of applying such methods is to postpone the decision on the case and to achieve expiration of the lapse term, which is one year.

Very frequent amendments to acts and other changes concerning offences against safety and smoothness of road traffic, by which the legislator tried to respond to certain then current problems, are in my opinion too extensive and confusing, making relatively high demands on the individual addressees of legal regulations. The latest change at the moment is a new amendment to the Road Traffic Act, i.e. Act No. 133/2011 Coll. effective from 1 August 2011. A principal change consists in the fact that the merits of a traffic offence are newly regulated in the provisions of Section 125d of the said Act, along with other administrative offences, and the provision of Section 22 of the Administrative Infractions Act is cancelled.

Seznam použité literatury a zdrojů:

Literatura:

- Mates P. a kolektiv: *Základy správního práva trestního*, C.H.Beck, Praha 2010
- Dušan Hendrych a kolektiv: *Správní právo, obecná část*, C.H.Beck, Praha 2009
- Jan Černý, Eva Horzinková, Helena Kučerová: *Přestupkové řízení*, Linde Praha, Praha 2009
- Helena Kučerová, Eva Horzinková: *Zákon o přestupcích*, Leges, Praha 2009
- Helena Kučerová: *Zákon o silničním provozu*, Leges, Praha 2008
- Helena Kučerová: *Dopravní přestupky v praxi*, Linde Praha, Praha 2006
- Zdeněk Červený, Václav Šlauf: *Přestupkové právo*, Linde Praha, 2008

Časopisy:

- Doc. JUDr. Pavel Mates CSc.: *Povaha bodového systému v silniční dopravě*, *Jurisprudence* 6/2010, str. 42 – 45.

Internetové stránky:

- <http://www.parlamentnilisty.cz/>
- <http://www.autoweb.cz/>
- informační systém pro advokátní kanceláře SALVIA, <http://www.slv.cz/>
- Ministerstvo dopravy, <http://www.mdcz.cz/>
- Ministerstvo vnitra, <http://www.mvcr.cz/>
- Nejvyšší správní soud, <http://www.nssoud.cz/>
- Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna, <http://www.psp.cz/>

Judikatura:

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.10.2002 sp. zn. 5 Tdo 775/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.4.2004 sp. zn. 5 Tdo 1173/2004
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2004 sp.zn. 2 As 3/2004-70
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.12.2004 sp.zn. 6 As 49/2003- 6
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1.2.2006 sp.zn. 1 As 35/2005-61
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.1.2007 sp.zn. 2 As 19/2006-89

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2007 sp. zn. 6 Tdo 66/2007
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.8.2007 sp.zn. 2 As 73/2006-53
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2007 sp. zn. 6 Tdo 1025/2007
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6.2.2008 sp.zn. 3 As 58/2007-117
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2008 sp.zn. 1 As 12/2008-67
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.6.2008 sp.zn. 6 As 48/2007-58
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2008 sp.zn. 1 As 64/2008-42
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.2008 sp.zn. 5 As 77/2008-68
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15.1.2009 sp.zn. 5 As 16/2008-68
Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 1. 2009 sp.zn. 30 Ca 174/2008-25
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2009 sp.zn. 1 As 96/2008-115
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2.4.2009 sp.zn. 9 As 7/2009-76
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.5.2009 sp. zn. 3 Tdo 509/2009
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.6.2009 sp.zn. 5 As 46/2008-50
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.8.2009 sp.zn. 9 As 57/2008-35
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2009 sp.zn. 1 As 73/2009-78
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.12.2009 sp.zn. 2 As 19/2009-93
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.1.2010 sp.zn. 5 As 65/2009-39
Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26.2.2010 sp.zn. 58 Ca 46/2009-37
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.3.2010 sp.zn. 1 As 92/2009-65
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.3.2010 sp.zn..5 As 72/2009-50
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.3.2010 sp.zn. 1 As 12/2010-79
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.5.2010 sp.zn. 1 As 33/2010-67
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3.6.2010 sp.zn. 2 As 38/2010-70
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3.6.2010 sp.zn. 2 As 41/2010-77
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.9.2010 sp.zn. 8 As 59/2010-78
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.12.2010 sp.zn. 1 As 41/2010-106
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.3.2011 sp.zn. 1 As 21/2011-52
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.5.2011 sp.zn. 5 As 77/2010-156

Právní předpisy:

Zákon č. 200/1991 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 221/1991 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 243/2001 Sb., Ministerstva dopravy a spojů o registraci vozidel, ve znění pozdějších předpisů
Vyhlášky č. 341/2002 Sb., Ministerstva dopravy a spojů o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích

Ostatní zdroje:

Metodické stanovisko Ministerstva dopravy zn. 754/2008-160-OST/1 k aplikaci § 22 odst. 1 písm. a) bod 1 a 2 zákona č. 200/1990 Sb.
Metodika měření alkoholu v dechu pro analyzátoři alkoholu v dechu č.114 MP-C008-08 Českého metrologického institutu
Důvodová zpráva k zákonu č. 133/2011 Sb., kterým se mění zákon o silničním provozu
Důvodová zpráva k zákonu č. 215/2007 Sb., kterým se mění zákon o silničním provozu a zákon o přestupcích
Rostislav Michálek: Diplomová práce „Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích“, 2010-2011
Daniel Trtík: Bakalářská práce „Řízení o přestupcích“, 2007-2008
Richard Hradil: Bakalářská práce „Řízení o přestupcích“, 2008/2009

Seznam příloh:

Příloha č. 1 - bodové hodnocení přestupků dle zákona č. 361/2000 Sb. ProvPoz platné do 1.8.2011.

Příloha č. 2 - bodové hodnocení přestupků dle zákona č. 361/2000 Sb. ProvPoz platné od 1.8.2011.

Příloha č. 3 - fotodokumentace přestupku překročení nejvyšší povolené rychlosti silničním laserovým rychloměrem ProLaser III PL-DOK I.

Příloha č. 4 - fotodokumentace přestupku držení telefonního přístroje či jiného hovorového zařízení v ruce nebo jiným způsobem při řízení.

Příloha č. 5 - fotodokumentace přestupku jízda ve vyhrazeném jízdním pruhu.

Příloha č. 6 - fotodokumentace přestupku porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem

Příloha č. 1

7 bodů

- řízení motorového vozidla bez držení příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění
- řízení vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost, kterou si řidič přivodil užitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky při zjištění obsahu alkoholu v těle řidiče ve výši nad 0,3 ‰ nebo užitím jiné návykové látky
- odmítnutí řidiče podrobit se na výzvu dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem
- odmítnutí řidiče podrobit se na výzvu lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem v případě, že dechová zkouška byla pozitivní, ačkoli to nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví
- odmítnutí řidiče podrobit se na výzvu odbornému lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn jinou návykovou látkou, ačkoli to nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví
- způsobení dopravní nehody porušením povinnosti řidiče, při které došlo k usmrcení nebo k těžké újmě na zdraví
- při dopravní nehodě, při které došlo k usmrcení nebo zranění osoby nebo k hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech částku 50 000 Kč, neprodlené nezastavení vozidla nebo neohlášení dopravní nehody policistovi nebo nedovolené opuštění místa dopravní nehody nebo neprodlené nevrácení se na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody

6 bodů

- řízení vozidla bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejich vlivem
- předjíždění vozidla v případech, ve kterých je to zákonem zakázáno
- při jízdě na dálnici nebo silnici pro motorová vozidla otáčení se nebo jízda v protisměru nebo couvání v místě, kde to není dovoleno
- vjíždění na železniční přejezd v případech, ve kterých je to zakázáno
- řízení motorového vozidla řidičem, kterému byl zadržen řidičský průkaz

5 bodů

- řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích podle zvláštního právního předpisu tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích
- řízení motorového vozidla bez držení platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče
- řízení motorového vozidla bez držení platného posudku o zdravotní způsobilosti
- překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 40 km/h a více v obci nebo o 50 km/h a více mimo obec
- nezastavení vozidla na signál, který příkazuje řidiči zastavit vozidlo, nebo nezastavení vozidla na pokyn „Stůj“ daný při řízení provozu na pozemních komunikacích osobou oprávněnou k řízení tohoto provozu

4 body

- při řízení vozidla neumožnění chodci na přechodu pro chodce nerušené a bezpečné přejítí vozovky
- při řízení vozidla ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou řidič odbočuje
- ohrožení chodce při odbočování s vozidlem na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání
- nedání přednosti v jízdě v případech, ve kterých je řidič povinen dát přednost v jízdě
- překročení nejdelší přípustné doby řízení nebo nedodržení stanovené bezpečnostní přestávky v řízení vozidla podle zákona č. 475/2001 Sb.
- řízení vozidla, které není registrováno v registru silničních vozidel, přičemž této registraci podle zvláštního právního předpisu podléhá
- řízení vozidla, které užívá jinou registrační značku, než která byla vozidlu přidělena

3 body

- při dopravní nehodě, při které byla způsobena na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech hmotná škoda nižší než 50 000 Kč, neprodlené nezastavení vozidla a prokázání totožnosti navzájem včetně sdělení údajů o vozidle nebo neohlášení dopravní nehody policistovi nebo nedovolené opuštění místa dopravní nehody nebo neprodlené nevrácení se na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo po ohlášení dopravní nehody
- držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení v ruce nebo jiným způsobem při řízení vozidla
- překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 20 km/h a více v obci nebo o 30 km/h a více mimo obec
- nezastavení vozidla před přechodem pro chodce v případech, kdy je řidič povinen tak učinit
- ohrožení jiného řidiče při přejíždění s vozidlem z jednoho jízdního pruhu do druhého
- překročení povolených hodnot stanovených zvláštním právním předpisem při kontrolním vážení vozidla podle zvláštního právního předpisu
- řízení vozidel ve stavu vylučujícím způsobilosti, kterou si řidič přivodil užitím alkoholického nápoje při zjištěném obsahu alkoholu v těle řidiče ve výši menší nebo rovné 0,3‰

2 body

- nedovolená jízda po tramvajovém pásu
- porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem nebo užít ochrannou přilbu
- porušení povinnosti použít dětskou autosedačku nebo bezpečnostní pás při přepravě dětí podle
- neoznačení překážky provozu na pozemních komunikacích, kterou řidič způsobil
- porušení ustanovení o omezení jízdy některých vozidel
- překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o méně než 20 km/h v obci nebo o méně než 30 km/h mimo obec

1 bod

- nedovolené užití dálnice nebo silnice pro motorová vozidla nemotorovým vozidlem nebo motorovým vozidlem, jehož konstrukce nebo technický stav neumožňuje

dosažení rychlosti nejméně 60 km.h 1

- neoprávněné užití vyhrazeného jízdního pruhu
- porušení ustanovení § 32 zákona o osvětlení vozidla
- porušení povinnosti vyplývající ze značky „Zóna s dopravním omezením“, „Obytná zóna“ nebo „Pěší zóna“
- porušení povinnosti vyplývající ze zákazové nebo příkazové značky (kromě výše uvedených případů překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené dopravní značkou), porušení zákazu předjíždění stanoveného dopravní značkou a zákazové značky B 29 – zákaz stání
- neoprávněné užití zvláštního výstražného světla modré barvy, popřípadě doplněného zvláštním zvukovým výstražným znamením
- neoprávněné užití zvláštního výstražného světla oranžové barvy

Příloha č. 2

7 bodů

- řízení vozidla bezprostředně po požití alkoholu nebo v takové době po požití alkoholu, po kterou je řidič ještě pod jeho vlivem, je-li zjištěný obsah alkoholu u řidiče vyšší než 0,3 promile, nebo řízení vozidla bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejím vlivem
- odmítnutí řidiče podrobit se vyšetření podle jiného právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoli to nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví
- způsobení dopravní nehody porušením povinnosti řidiče, při které došlo k usmrcení nebo k těžké újmě na zdraví jiné osoby
- neprodlené nezastavení vozidla účastníka dopravní nehody nebo nedovolené opuštění místa dopravní nehody nebo neprodlené nevrácení se na místo dopravní nehody po poskytnutí nebo přivolání pomoci
- při jízdě na dálnici nebo silnici pro motorová vozidla otáčení se nebo jízda v protisměru nebo couvání v místě, kde to není dovoleno
- vjíždění na železniční přejezd v případech, ve kterých je to zakázáno
- neposkytnutí účinné pomoci (první pomoc a přivolání záchranných složek) účastníkem silničního provozu, který není účastníkem dopravní nehody při nehodě s evidentním poškozením zdraví nebo ohrožením života
- předjíždění vozidla v případech, ve kterých je to zákonem zakázáno
- řízení motorového vozidla řidičem, kterému byl zadržán řidičský průkaz

5 bodů

- řízení vozidla, které je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích podle zvláštního právního předpisu tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích
- překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 40 km.h-1 a více v obci nebo o 50 km.h-1 a více mimo obec
- nezastavení vozidla na signál, který příkazuje řidiči zastavit vozidlo, nebo nezastavení vozidla na pokyn „Stůj“ daný při řízení provozu na pozemních komunikacích osobou oprávněnou k řízení tohoto provozu
- ohrožení jiného řidiče při přejíždění s vozidlem z jednoho jízdního pruhu do druhého
- ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci při odbočování s vozidlem na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci nebo při otáčení a couvání

4 body

- při řízení vozidla ohrožení chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou řidič odbočuje
- nedání přednosti v jízdě v případech, ve kterých je řidič povinen dát přednost v jízdě

- překročení maximální doby řízení vozidla nebo nedodržení minimální doby odpočinku o 20 % a více nebo nedodržení bezpečnostní přestávky o 33 % a více podle jiných právních předpisů
- řízení motorového vozidla bez držení příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění
- porušení povinnosti použít dětskou autosedačku nebo bezpečnostní pás při přepravě dětí podle § 6

3 body

- překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o 20 km.h-1 a více v obci nebo o 30 km.h-1 a více mimo obec
- nezastavení vozidla před přechodem pro chodce v případech, kdy je řidič povinen tak učinit
- překročení povolených hodnot stanovených jiným právním předpisem při kontrolním vážení vozidla podle jiného právního předpisu
- řízení motorového vozidla bez držení platného osvědčení profesní způsobilosti řidiče
- porušení povinnosti být za jízdy připoután bezpečnostním pásem nebo užít ochrannou přilbu

2 body

- překročení nejvyšší dovolené rychlosti stanovené zákonem nebo dopravní značkou o více než 5 km.h-1 a méně než 20 km.h-1 v obci nebo o více než 10 km.h-1 a méně než 30 km.h-1 mimo obec
- držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení v ruce nebo jiným způsobem při řízení vozidla
- neoznačení překážky provozu na pozemních komunikacích, kterou řidič způsobil